

Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen toteuttaminen Kirkkonummen kunnalle

Susanna Kansanen

2020 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen toteuttaminen
Kirkkonummen kunnalle**

Susanna Kansanen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu 2020

Susanna Kansanen

Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen toteuttaminen Kirkkonummen kunnalle

Vuosi 2020 Sivumäärä 34

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa lastensuojelun perhehoidon toimintaohje Kirkkonummen kunnalle. Opinnäytetyö tehtiin tilattuna kehittämistyönä ja toimintaohje luotiin yhteiskehittämisen työtappaa hyödyntäen lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän kanssa. Toimintaohjeen tarkoituksena oli lisätä tietoa lastensuojelun perhehoidosta, toimia ohjeena perhehoitajalle arjen toimintaan sekä lisätä tietoa perhehoidossa olevan lapsen oikeuksista.

Lastensuojelun perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Lastensuojelun perhehoidon lähtökohtana on lapsen oikeus turvaan, turvallisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä jatkuvuuteen ja pysyvyyteen. Lastensuojelun perhehoitoa säätelee perhehoitolaki. Se antaa yleiset puitteet perhehoidon järjestämiselle. Lastensuojelun perhehoitoa käytetään Kirkkonummen kunnassa avohuollon ja kiireellisten sijoitusten sekä huostaanotettujen lasten sijoitusmuotona.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Perhehoitoliiton suositusten mukaan kunnalla tai kuntayhtymällä tulee olla käytössään perhehoidon toimintaohje, jossa kerrotaan miten kunta tai kuntayhtymä toteuttaa, ohjaa ja valvoo lastensuojelun perhehoitoa. Toimintaohjeen julkinen saatavuus tukee tiedon jakamisen esteettömyyttä sekä parantaa kunnan viestintää koskien lastensuojelun perhehoidon toteuttamista, ohjausta ja valvontaa kunnassa. Julkinen toimintaohje tukee perhehoitajien arjen työn toteuttamista sekä lisää tietoa perhehoitoon sijoitettujen lasten oikeuksista. Toimintaohje myös selkeyttää kunnan palvelujen sisältöä koskien lastensuojelun perhehoitoa.

Opinnäytetyön produktina valmistunut lastensuojelun perhehoidon toimintaohje hyödyttää kunnan toimeksiantosuhteisia perhehoitajia, perhehoitoon sijoitettuja lapsia sekä heidän perheitään lisäämällä tietoa lastensuojelun perhehoidon toteuttamisesta ja valvonnasta kunnassa. Toimintaohje nostaa myös lapsen edun toteutumisen keskiöön perhehoitoa toteutettaessa. Valmistunut toimintaohje hyväksyttiin kunnan viralliseksi asiakirjaksi perhehoidon toteuttamiseen ja on löydettävissä kunnan julkisilta verkkosivuilta.

Asiasanat: lastensuojelu, perhehoito, toimintaohje

Susanna Kansanen

Child Welfare family care guidelines for municipality of Kirkkonummi

Year 2020

Pages

34

The purpose of this functional thesis was to implement “Child Welfare Family Care” guidelines for the Municipality of Kirkkonummi. Thesis was carried out as a commissioned development work and it was created by co-development with child welfare’s leading social worker. The purpose of the guidelines was to increase information on family care in child welfare, to act as a guide for family caregivers in everyday activities and to increase information concerning rights of children in family care.

“Child Welfare Family Care” refers to the provision of care, upbringing, or other daily care of a child outside a child’s home in a private residence. Family care in child welfare is based on a child’s right for safety and to provide safe and close human relationships with continuity and permanence. Family care for child welfare is regulated by the Family Care Law. It provides a general framework for organizing family care. In Kirkkonummi, “Child Welfare Family Care” used in open maintenance placements and emergency and custody placements.

According to the recommendations of the National Institute for Health and Welfare and the Family Care Association, the municipality must have family care guidelines that describe how the municipality implements, directs, and supervises family care. Public guidelines support the accessibility of information sharing and improving a municipality’s communication concerning how the municipality implements, directs, and supervises “Child Welfare Family Care”. Public guidelines benefits family caregivers work in day to day basis and add knowledge about the rights of children placed in a family care. Family care guidelines also clarifies the content of services within “Child Welfare Family Care”.

Family care guidelines benefit family caregivers, children placed in a family care and their families by increasing knowledge concerning implementing family care within the municipality of Kirkkonummi. Family care guidelines also emphasize the best interests of the child when implementing “Child Welfare Family Care”. The completed family care guidelines were approved as the official guidelines for implementation of “Child Welfare Family Care” in municipality of Kirkkonummi and it is found at Kirkkonummi municipality official webpages.

Keywords: Family Welfare, family care, guidelines

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tavoitteet ja tarkoitus	7
3	Hankkeen tausta.....	8
3.1	Lastensuojelun sijoitukset ja sijoituspaikan valinta	9
3.2	Lastensuojelun perhehoito.....	11
3.3	Laadukkaan perhehoidon malli.....	13
3.4	Perhehoidon toimintaohje	14
4	Toteutus käytännössä.....	16
4.1	Perhehoidon esite ja kehittämisideat	17
4.2	Tiedonkeruun ja yhteiskehittämisen vaihe	18
4.3	Valmiin toimintaohjeen kuvaus	20
4.4	Perhehoidon toimintaohjeen hyväksyntä ja julkistaminen.....	24
5	Pohdinta	24
5.1	Toteutuksen onnistuminen.....	25
5.2	Toteutuksen ongelmat ja toimenpide-ehdotukset.....	27
	Lähteet.....	30
	Kuviot	33
	Taulukot	33
	Liitteet	34

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda virallinen toimintaohje Kirkkonummen kunnan lastensuojelulle perhehoidon toteuttamiseen. Kirkkonummi on 40 000 asukkaan kunta läntisellä Uudellamaalla, ja sen asukkaista 16 % on ruotsikielisiä. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Kirkkonummen kunnan lastensuojelu ja työelämäohjaaja lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä. Opinnäytetyö toteutettiin tilattuna kehittämistyönä.

Perhehoito tarkoittaa henkilön hoitoa ja huolenpitoa oman kodin ulkopuolella yksityisessä kodissa. Perhehoidon tulee olla kodinomaista, hoidettavan tarpeiden mukaista hoitoa ja huolenpitoa perhehoitajan asuessa yhdessä hoidettavien kanssa. (Perhehoitolaki 263/2015.) Lastensuojelun perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa.

Lastensuojelun perhehoidon lähtökohtana on lapsen oikeus turvaan, turvallisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä jatkuvuuteen ja pysyvyyteen. Lastensuojelun perhehoitoa säätelee perhehoitolaki. Se antaa yleiset puitteet perhehoidon järjestämiselle. Lastensuojelun perhehoitoa käytetään Kirkkonummella avohuollon sijoituksissa, kiireellisissä sijoituksissa sekä huostaanotettujen lasten sijoitusmuotona.

Tämä opinnäytetyö rajattiin koskemaan vain lastensuojelun perhehoitoa opinnäytetyön työelämäkumppanin tarpeen takia. Perhehoitoa voidaan toteuttaa myös kehitysvammaisten, mielenterveyskuntoutujien sekä ikäihmisten perhehoitona. Perhehoito voi olla ammatillista tai toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Opinnäytetyön produkti suunnattiin ensisijaisesti kunnan kanssa toimeksiantosopimuksen tehneille perhehoitajille, perhehoidossa oleville lapsille sekä heidän perheilleen.

Lastensuojelun perhehoidon toimintaohje on virallinen asiakirja, jossa kuvataan, miten kunta tai kuntayhtymä toteuttaa lastensuojelun perhehoitoa. Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen tavoite on lisätä perhehoitajien, perhehoitoon sijoitettujen lasten sekä heidän perheidensä ymmärrystä kunnan toimintamalleista sekä vastata perhehoitoon liittyviin käytännön kysymyksiin. (Perhehoidon toimintaohje 2020.) Toimintaohjeen on hyvä sisältää myös yhteystiedot lastensuojelun perhehoitoon liittyen. Myös tietoa erilaisista muista palveluista sekä

tukimuodoista koskien lastensuojelun perhehoitoa voidaan liittää osaksi virallista toimintaohjetta.

2 Tavoitteet ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Kirkkonummen kunnan lastensuojelun perhehoidon palveluja luomalla kunnalle perhehoidon toimintaohje, joka on suunnattu perhehoitajille, perhehoitoon sijoitetuille lapsille sekä heidän perheilleen ja kaikille kunnan toimeksiantosuhteisesta perhehoitajuudesta kiinnostuneille.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli vastata Kirkkonummen kunnan tarpeeseen uudistaa ja laajentaa olemassa ollutta perhehoidon esitettä vastaamaan paremmin tarvetta. Opinnäytetyön produktin tavoitteena on lisätä tietoa lastensuojelun perhehoidosta ja sekä nostaa esiin perhehoitoon sijoitetun lapsen oikeuksien ja edun toteutumisen ensisijaisuutta. Toimintaohjeen tulee myös tukea perhehoitajia arjen toiminnassa. Toimintaohjeen avulla kunta haluaa lisätä tietoa kunnan tavasta toteuttaa perhehoidon valvontaa sekä avata lastensuojelun perhehoidon palveluiden sisältöä paremmin. Opinnäytetyön produktina luodun toimintaohjeen toivotaan myös herättävän kiinnostusta toimeksiantosuhteista perhehoitajuutta kohtaan.

Tämä opinnäytetyö vastaa työelämälähtöiseen tarpeeseen ja sen aihe nivoutuu vahvasti opinnoissa valitsemiini lastensuojelun ja perhetyön painotuksiin. Vilkka ja Airaksinen (2003, 16.) kertovat teoksessaan Toiminnallinen opinnäytetyö hyvän opinnäytetyöaiheen idean nousevan esiin koulutusohjelman opinnoista ja vastaavan työelämän tarpeisiin. Heidän mukaansa toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on usein ratkaista jokin työelämän käytännönlähtöinen ongelma tai olla osana toteuttamassa prosessia toimeksiantajan kanssa. Tämä opinnäytetyön on tarkoitus vastata tämänkaltaisiin tavoitteisiin ja toimia osana Kirkkonummen kunnan tavoitetta kehittää lastensuojelun perhehoitoa ja kunnan viestintää siihen liittyen.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka tuotoksena syntyi lastensuojelun perhehoidon toimintaohje Kirkkonummen kunnalle. Teoksessa Toiminnallinen opinnäytetyö (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) toiminnallista opinnäytetyötä kuvataan vaihtoehtona tutkimukselliselle ammattikorkeakoulun opinnäytetyölle. Toiminnallisen opinnäytetyön toteutus voi heidän mukaansa esimerkiksi olla ammatilliseen käyttöön suunnattu ohje, ohjeistus tai opastus. Tässä opinnäytetyössä toteutettu toimintaohje on tämänkaltaisen ohje, joka luodaan

julkiseen jakoon ja jonka tulee täyttää toimeksiantajan viralliset määräykset toimintaohjeen sisällöstä ja ulkoasusta.

Ammattikorkeakouluopintoja määrittävän asetuksen opinnäytteestä (352/2003) mukaan opinnäytetyön tavoitteena on ”kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä” (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2003). Tässä opinnäytetyössä opiskelijan tavoitteena oli osoittaa valmiutensa soveltaa ja kehittää omia taitojaan keräämällä tarvittavaa aineistoa lastensuojelun perhehoidosta, kokoamalla lakien ja asetusten mukaiset ohjeistukset sekä kunnan omat toimintakäytännöt selkeäksi kirjalliseksi tuotokseksi sekä työskennellä yhteistyössä työelämäyhteistyökumppanin kanssa arvioiden samalla omaa ammatillista toimintaansa.

Perhehoito on lastensuojelulain (417/2007) mukaan lapsen ensisijainen sijoitusmuoto, jos lapsi on tarvetta ottaa huostaan tai sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon sijoituksena. Muita sijoitusmuotoja ovat laitossijoitus tai muu lapsen tarpeisiin vastaava sijoituspaikka. Tämän opinnäytetyö rajataan käsittelemään näistä eri sijoitusmuodoista perhehoitoa ja lähinnä toimeksiantosuhteista perhehoitoa, mitä toteutetaan yksityishenkilön toteuttamana yksityiskodissa. Ammatillista perhehoitajuutta ja ammatillista perhekotitoimintaan sivutaan toimintaohjeessa lyhyesti.

Tarve opinnäytetyön produktina valmistuneelle lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeelle tuli suoraan työelämäkumppanilta Kirkkonummen kunnan lastensuojelulta. Toimintaohje, vaihtoehtoisina malleina olleiden oppaan tai käsikirjan sijasta, valittiin toteutusmuodoksi, koska kunta halusi virallisen ja julkisesti esitettävissä olevan kirjallisen tuotoksen siitä, miten lastensuojelun perhehoitoa ja sen valvontaa toteutetaan Kirkkonummen kunnassa. Kunnalta saadun ohjeistuksen mukaan produktin tuli myös olla rajaukseltaan selkeä ja sivumäärältään kohtuullinen, noin 10-15 sivua ilman liitteitä.

3 Hankkeen tausta

Lastensuojelulla on tarkoitus turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 417/2007 1 §.). Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on aina lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla. Viranomaisella on kuitenkin velvollisuus tarvittaessa tukea vanhempia heidän

kasvatustehtävässään ja puuttua perheen autonomiaan, jos lapsen oikeuksia ei voida muuten turvata. Lastensuojelulaki asettaa raamit kaikelle lastensuojelun toiminnalle. (Mitä on lastensuojelu? 2020.)

Lastensuojelun keskeisinä periaatteina on lapsen suotuisan kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen, vanhempien, huoltajien ja muiden lapsen kasvatuksesta vastaavien tukeminen lapsen kasvatustehtävässä sekä lapsen ja perheen ongelmien ehkäiseminen ja riittävän varhainen puuttuminen. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu. (Mitä on lastensuojelu? 2020.)

3.1 Lastensuojelun sijoitukset ja sijoituspaikan valinta

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuolto voidaan käyttää myös avohuollon tukitoimena. Sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, ammatillisena perhehoitona, laitoshuoltona tai muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lastensuojelulaki määrittää perhehoidon ensisijaiseksi sijoitusmuodoksi, jos lapsi joudutaan sijoittamaan kodin ulkopuolelle. Sijaishuollossa olevan lapsen hoitoa ja kasvatusta määrittää lastensuojelulaki. Sijaishuollon lähtökohdaksi on, että lapsi saa kaikissa olosuhteissa tarpeitaan vastaavan hoidon ja huolenpidon, joka turvaa myös lapsen oikeuden pitää yhteyttä ja tavata hänelle tärkeitä ihmisiä. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Vuonna 2019 Suomessa oli kodin ulkopuolelle sijoitettuna kaikkiaan 18 928 lasta. Tämä luku käsittää sekä avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset sekä huostaanotetut lapset. Näistä lapsista perhehoitoon sijoitettuna noin 42 %, eli 8022 lasta. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on ollut jo pidempään kasvussa. (Tilastoraportti 28/2020 2020.) Vuonna 2019 kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna 1,5 prosenttia väestön kaikista 0-20-vuotiaista. Lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli 4,3 prosenttia väestön kaikista 0-20-vuotiaista, mikä kertoo perheiden vahvasta tuen tarpeesta jo ennen mahdollista sijoitusta. (Lastensuojelun avohuolto 2020.)

Sosiaalihuoltolain uudistuksella vuonna 2015 tavoiteltiin lastensuojelutoimien vähenemistä muuttamalla toimintakäytäntöjä enemmän ehkäisevän työn sekä varhaisemman tuen tarjoamisen suuntaan. Kuitenkin tarkastellessa kasvavia lastensuojelun asiakkuuksia sekä kodin ulkopuolelle sijoitettavien lasten ja nuorten määriä, lapsi- ja perhepalveluiden tarjoama tuki perheille ei vaikuta edelleenkin olevan riittävää perheiden tarpeisiin nähden (Lastensuojelu

2019.). Voi myös olla, että tarjolla olevat tukimuodot eivät kohtaa perheen tarpeiden kanssa tai kunnilla ei ole riittävästi resursseja käytettävissään.

Terveiden ja Hyvinvoinninlaitoksen koordinoiman lasten ja nuorten kodin ulkopuolisten sijoitusten syitä tutkivan HuosTa-hankkeen loppuraportissa (Heino, Hyry, Ikäheimo, Kuronen & Rajala 2015.) todetaan vuonna 2015 sosiaalihuoltolain uudistuksen aiheuttaman palveluiden uudelleen järjestelyiden jälkeen kynnyksen päästä lastensuojelun asiakkaaksi olevan jopa entistä korkeampi. HuosTa-hankkeen loppupäätelmissä todetaan yhteiskunnallisen huono-osaisuuden kertyvän pikkulapsiperheisiin ja palvelujärjestelmältä tarvittaisiin enemmän joustoa palvelemaan eri tarpeisia perheitä paremmin. Myöskään päihdehuollon sekä psykiatristen palvelujen saaminen ei näytä nykyisellään vastaavan arvioituun tarpeeseen. (Heino ym. 2015, 103-106.)

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan perhehoidon tulisi olla lapsen ensisijainen sijoitusmuoto. Sijoitusta mietittäessä sijoituspaikan valinta tulee tehdä lapsen etua parhaiten toteutavalla tavalla, huomioiden lapsen yksilöllinen tilanne sekä tukitoimien tarve ja laajuus. Lastensuojelulaki velvoittaa kiinnittämään erityistä huomiota sijaishuoltopaikan valinnassa huostaanoton perusteisiin, lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta. (Sijaishuoltopaikan valinta 2020.)

Kodin ulkopuolelle sijoitettavan lapsen ikä sekä sopivan sijoituspaikan löytyminen vaikuttavat perhehoitoon sijoitettujen lasten määrään. Palveluiden saatavuudessa on myös alueellisia eroja. Terveiden ja Hyvinvoinnin laitoksen lastensuojelun tilastojen mukaan vuonna 2019 kaikista alle seitsemän vuoden ikäisistä (0-6 vuotta) kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista 95 % oli sijoitettuna perhehoitoon. Kuuden ikävuoden jälkeen prosenttimäärä alkaa hitaasti laskea ja kolmetoistavuotiaina kodin ulkopuolelle sijoitettuina olevista lapsista enää vain hieman yli puolet (53 %) on sijoitettuna perhehoitoon. (Lastensuojelu 2019.)

Vuonna 2019 kirkkonummelaisista kaikista kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista noin 33 % oli sijoitettuna perhehoitoon (Sotkanet 2020). Perhehoidon sijoitusten määrä vaihtelee kunnittain ja Sotkanetin kautta voidaan hakea kunkin kunnan tarkat sijoitusmäärät sijoitusmuodon mukaan. Sotkanetin tilastojen mukaan keskimääräisesti perhehoitoa käytetään kunnissa ensisijaisena sijoitusmuotona, kuten lastensuojelulaki määrittää.

Nuorten 13-18-vuotiaiden verrattain korkeat sijoitusluvut suhteessa prosenttiosuuteen kaikista saman ikäisistä nuorista voi vaikuttaa laitossijoitusten tarpeeseen (Lastensuojelu 2019). Myös kiireellisten sijoitusten kasvu viime vuosina on nuorten kohdalla lisännyt laitossijoitusten osuutta kaikista sijoituksista (Lastensuojelun tilastoa 2020.). Nuorten sijoitusten syynä ovat muun muassa heidän vanhempiansa tai nuoren oma päihteiden käyttö, koulunkäymättömyys sekä mielenterveysongelmat, joihin myös itsetuhoisuus lasketaan. Tutkimusten mukaan sijoitukseen johtaneet syyt ovat usein monisyisiä eikä riittäviä palveluita ole saatu riittävän aikaisin. (Heino ym. 2015, 103-106.)

3.2 Lastensuojelun perhehoito

Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Sen tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin. (Perhehoitolaki 263/2015.) Lastensuojelun perhehoito on osa julkisen vallan vastuulla olevaa sosiaalipalvelujen palvelujärjestelmää, jonka tarkoituksena on turvata lapsen perustuslailla suojattu oikeus välttämättömään huolenpitoon. Perhehoitolaissa määritellään perhehoidon edellytykset, toteuttamistavat sekä perhehoitoon liittyvän toimeksiantosopimuksen tekemisen ja perhehoitajan lakisääteiset oikeudet ja velvollisuudet. Laissa säädetään myös perhehoidon valvonnasta sekä perhehoitajille suunnatuista palveluista.

Perhehoidon nähdään lastensuojelulain mukaan vastaavan lapsen kehitystason mukaisiin fyysisiin, psyykkisiin, emotionaalisiin, älyllisiin ja sosiaalisiin tarpeisiin. Perhehoidon nähdään myös tukevan lapsen turvallista kiintymyssuhdetta hoitavan aikuisen pysyessä jatkuvasti samana tämän asuessa samassa kodissa lapsen kanssa. Perhekodin rajatumman lapsimäärän nähdään myös mahdollistavan paremmin sijoitetun lapsen saaman hoivan ja huolenpidon toteutumisen suhteessa laitossijoitukseen. Lapsen etu ja yksilöllinen tilanne tulee kuitenkin aina arvioida sijaishuoltopaikkaa valittaessa. (Heino & Säles 2017, 18-20.)

Lastensuojelun perhehoitoa toteutetaan sekä ammatillisena että toimeksiantosuhteisena perhehoitona. Perhehoidon soveltuvuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon, minkälaisen kokonaisuuden perhehoitajan antama hoito muodostaisi yhdessä muiden lastensuojelun tukitoimien kanssa. Tukitoimilla tarkoitetaan sekä lapselle ja hänen perheellensä, että sijaisperheelle annettavia tukitoimia. (Perhehoito 2020.)

Lastensuojelulain perusteella perhehoitoon sijoitettu lapsi on aina erityisen suojelun tarpeessa. Sijoitettujen lasten tarpeet verrattuna muihin perhehoidon asiakkaisiin vaihtelevat keskenään paljon suhteessa perhehoidon vaatimuksiin. Tärkeintä on, että lapsen etu toteutuu. (Heino & Säles 2017, 95.) Perhehoidon muodossa tapahtuva lastensuojelutyö sisältää kuitenkin erityisen haavoittuvuuden riskin työn tapahtuessa yksityiskodissa, minkä takia toiminnan valvonta vaatii huomiota kaikilla tasoilla. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisen muutoksessa tulee huolehtia, että perhehoitoon sijoitettujen lasten yhdenvertaiset oikeudet toteutuvat riippumatta lapsen asuinpaikasta, sijoituskunnasta tai palveluntuottajasta. (Heino & Säles 2017, 4-6.)

Perhehoitolain (263/2015) mukaan perhehoitoa antaa perhehoitaja. Perhehoitolain mukaan toimeksiantosuhteiseksi perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan usein sijaisvanhemmiksi ja perhettä sijaisperheeksi. Perhehoitaja voi olla yksityishenkilö tai ammatillinen perhehoitaja. Perhehoidon toteuttamisesta solmitaan toimeksiantosopimus kunnan ja perhehoitajan välille. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan. Toimeksiantosopimuksessa sovitaan perhehoitoon liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. (Perhehoitolaki 263/2015.)

Perhehoitajan tulee käydä ennakkovalmennuskurssi (PRIDE) ennen toimeksiantosopimuksen solmimista (Lastensuojelun käsikirja 2020b.) sekä esittää rikosrekisteriote lasten kanssa toimimisesta (Laki lasten kanssa työskentelemisestä 504/2002). Perhehoitajana toimiminen on julkinen hallintotehtävä. Se tarkoittaa, että lastensuojelun perhehoitajalle on sopimuksella myönnetty lastensuojelulakiin perustuva julkisen hallintotehtävän hoitaminen, jonka sisältönä on sijaishuollossa olevan lapsen hoito ja kasvatusta (Araneva 2018, 9.) Ennakkovalmennuskurssi antaa perhehoitajalle valmiudet julkisen hallintotehtävän hoitamiseen sekä valmistaa sijaisvanhemmuuteen (Perhehoitajan asema 2020.).

Kunta maksaa perhehoitajalle perhehoidon palkkiota sekä kulukorvauksia. Palkkioiden ja kulukorvausten lakisääteiset vähimmäisrajat määrittää vuosittain Sosiaali- ja Terveysministeriö ja toimeksiantajakunta määrittää näiden perusteella omat perhehoidon korvaukset ja palkkiot. (Perhehoitajan asema 2020.)

Kirkkonummen kunnan toimeksiantosopimuksella työskenteli vuoden 2020 heinäkuussa yhteensä 27 perhehoitajaa ja heillä on hoidossaan yhteensä 37 kirkkonummelaista lasta.

(Kirkkonummen kunnan perusturvalautakunnan pöytäkirja 27.8.2020.) Kirkkonummen kunnan kanssa toimeksiantosopimuksen tehneitä perhehoitajia asuu myös Kirkkonummen kunnan ulkopuolella. Perhehoitaja voi olla solminut toimeksiantosopimuksen useamman kuin yhden kunnan kanssa ja näin hänen huollettavanaan voi olla lapsia eri kunnista. Kukin kunta määrittää oman toimintatapansa koskien lastensuojelun perhehoitoa lastensuojelulain (417/2007) sekä muiden toimintaa määrittävien lakien pohjalta.

3.3 Laadukkaan perhehoidon malli

Uusi perhehoitolaki astui voimaan vuonna 2015. Se koskee kaikkia perhehoidossa hoidettavia ryhmiä. Perhehoidossa voidaan hoitaa mielenterveyskuntoutujia, kehitysvammaisia, ikäihmisiä sekä lastensuojelulain perusteella sijoitettavia lapsia. Perhehoitolain uudistus mahdollisti muun muassa kunkin asiakkaan kohdalla tehtävän yksilöllisen arvioinnin, miten ja missä perhehoito järjestetään sekä vahvisti toimeksiantosopimuksen osapuoliksi ainoastaan kunnan tai kuntayhtymän sekä perhehoitajan. Uudistus mahdollisti myös vapaamman valinnan järjestääkö kunta itse perhehoitonsa vai ostaako se palvelun yksityiseltä perhehoidon tuottajalta. (Usein kysytyjä kysymyksiä - perhehoitolaki 2020.) Vaikka perhehoitolain muutos toi selkeyttä ja lainturvaa perhehoitoon yleisesti, laissa ei määritellä erityisryhmien yksilöllisiä tarpeita hoidon ja huolenpidon suhteen. Lastensuojelulain perusteella perhehoitoon sijoitettavien lasten tarpeet voivat olla eriävät verrattuina muihin perhehoidossa hoidettaviin ryhmiin.

Vuonna 2017 Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos julkaisi raportin ”Lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaava perhehoito - Kohti perhehoidon laadun vahvistamista” (Heino & Säles 2017.). Raportti valmistui osana Lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) muutosohjelman lastensuojelun työpajatyöskentelyä. Raportissa esitetään lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaava laadukkaan perhehoidon malli, jonka tavoitteena on taata sijoitetulle lapselle paras mahdollinen perhehoito sekä tukea lapsen turvallisuutta, jatkuvuutta ja osallisuuden kokemusta. (Heino & Säles 2017, 47.)

Laadukkaan perhehoidon mallissa tuetaan kaikkia perhehoidon osapuolia: lasta, vanhempia, perhehoitajia, sijaissisaruksia sekä lasten kanssa työskenteleviä ammattilaisia. Raportin mukaan jokaisessa maakunnassa tulee olla kansallisten linjausten mukainen toimintaohje, jossa linjataan maakunnan perhehoito ja kuvataan maakunnan käytännöt ja menettelyt kaikkien perhehoidon osapuolten osalta. (Heino & Säles 2017, 52.) Koska sosiaali- ja terveydenhuollon

uudistus ei ole vielä valmistunut, voidaan raportissa annettu velvoite ymmärtää käsittävän myös tämän hetken toimijoita eli kuntia ja kuntayhtymiä.

3.4 Perhehoidon toimintaohje

Toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten kunnat toteuttavat lakisääteisiä palveluitaan. Sosiaalihuoltolaissa säädetään kunnan velvollisuudesta huolehtia yleisten sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Perhehoito on sosiaalihuoltolaissa määritelty lakisääteinen sosiaalipalvelu. (Sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut 2005, 7.) Kunkin kunnan tai kuntayhtymän tulee selvittää perhehoidon järjestämisen ja toteuttamisen tavat sekä kuvata perhehoidon valvonnan prosessi kunnan perhehoidon toimintaohjeessa.

Perhehoitoliitto kertoo sivuillaan perhehoidon toimintaohjeen olevan ensisijaisesti suunnattu ohjeeksi kunnalle tai kuntayhtymälle sekä niiden työntekijöille, mutta se palvelee myös perhehoitajaa ja perhehoidossa olevaa lasta sekä tämän läheisiä. (Perhehoidon toimintaohje 2020.) Perhehoitoliitto suosittaakin perhehoidon toimintaohjeen olevan hyvä olla saatavilla jo perhehoitajan tehtävää suunniteltaessa, mieluiten jo ennakkovalmennuksen (PRIDE-koulutus) aikana. Julkinen toimintaohje tukee Perhehoitoliiton mukaan sekä perhehoitajien työtä että perhehoitoon sijoitettujen lasten oikeuksien toteutumista lisäämällä tietoa ja selkiyttämällä kunnan palvelujen sisältöä. (Perhehoidon toimintaohje 2020.)

Perhehoitoliiton vuonna 2012 julkaisemassa Parasta perhehoitoa - Perhehoidon tietopaketti kuvataan kunnan perhehoidon järjestämisen perustan rakentumista. Alkuperäinen teos ei ole saatavilla verkkoaineistona, mutta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilla on kuva (Taulukko 1) Perhehoitoliiton alkuperäistä julkaisua mukaillen. Taulukossa mainitaan perhehoidon toimintaohje, joka tulisi kaikilta kunnilta ideaalitulanteessa löytyä.

Perhehoidon perustan luominen kunnassa				
Prosessi	Arvot ja asenteet	Perhehoito- palveluiden organisointi	Toimintasuunnitelma Talousarvio Perhehoidon toimintaohje	Tiedottaminen Rekrytointi Ennakkovalmennus
Tavoitetila	Perhe ja perhe-elämä nähdään arvona sinällään	Perhehoito sisältyy kunnan palvelustrategiaan Kunta vastaa perhehoidon laadun turvaamisesta	Perhehoito sisältyy lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelmaan (LSL 12 §) Talousarvioon varataan riittävät resurssit Kunnassa on perhehoidon toimintaohje	Kunnalla on suunnitelma perhehoidosta tiedottamiseen Perhehoidon toimintaohjeessa on määritelty, miten perhehoitajien rekrytointi ja valmennus järjestetään

Taulukko 1 Perhehoidon perustan luominen kunnassa (Perhehoidon järjestäminen kunnassa 2020.)

Perhehoitoliiton julkaisussa jo vuonna 2012 on siis vahva suositus perhehoidon toimintaohjeen luomiseen, jota myös THL sivuillaan tukee. Kunnat ja kuntayhtymät ovatkin yhä enenevässä määrin ruvenneet kokoamaan ja julkistamaan omia perhehoidon toimintaohjeitaan. Myös Sosi-
aali- ja Terveysministeriön julkaisussa Lastensuojelun laatusuositus (2019.) edellytetään alu-
eellisilta toimijoilta, kunnilta ja kuntayhtymiltä toimintaohjetta perhehoidon toteuttami-
sesta.

Perhehoidon toimintaohje nähdään keskeisenä osana perhehoitolain toimeenpanoa ja sen so-
veltamista käytäntöön. Toimintaohjeen tulisi määrittää perhehoidon järjestämisen tavat,

yhdenmukaistaa toimintakäytäntöjä ja varmistaa perhehoidon suunnitelmallisuus ja ennakoitavuus. Toimintaohje on osa perhehoidon laadunvarmistusta, ja sen avulla varmistetaan hyvän perhehoidon toteutuminen. (Perhehoidon toimintaohje 2020.)

Perhehoitoliiton mukaan perhehoidon toimintaohjeen tulisi sisältää muun muassa kunnan tai kuntayhtymän velvollisuuksien ja oikeuksien kuvauksen perhehoidon järjestäjänä sekä perhehoidon osapuolten velvollisuudet ja oikeudet, mukaan lukien vastuiden jakaantumisen kuvauksen. (Perhehoidon toimintaohje 2020.) Näin myös perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua toimeksiantosuhteen sopineen kunnan toimintamalliin koskien perhehoidon järjestämistä ja tarvittaessa pyytää lisätietoja perhehoitoon liittyen. Perhehoidon toimintaohjeen on siis hyvä sisältää myös tarvittavat yhteystiedot yhteydenottoja varten.

4 Toteutus käytännössä

Opinnäytetyö toteutettiin Kirkkonummen kunnan perusturvan lastensuojelulle vuoden 2020 aikana. Suoritin opintoihin kuuluvaa harjoittelua keväällä 2020 Kirkkonummen lastensuojelulla sijaishuollon sosiaaliohjaajan ohjauksessa. Osana harjoitteluani osallistuin tiimipalaveriin, jonka aikana lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä nosti esiin tarpeen kehittää kunnan viestintää koskien perhehoidon toteutusta kunnassa. Tätä varten oli tarkoitus luoda kunnalle perhehoidon julkinen toimintaohje, mikä olisi luettavissa kunnan verkkosivuilta ja näin kaikkien saavutettavissa. Saavutettavuus on yhdenvertaisuuden edistämistä. Saavutettavuus tarkoittaa sitä, että kohde on helposti lähestyttävissä kaikille ihmisille.

Toimintaohjeen tavoitteena oli kehittää perhehoidon laatua lisäämällä perhehoitajien, perhehoitoon sijoitettujen lasten sekä heidän perheidensä tietoutta kunnan toimintamalleista ja tehdä perhehoidon prosessia läpinäkyvämmäksi. Produktina valmistuvan toimintaohjeen tavoitteena oli tarjota selkeä ja tiivis kokonaisuus Kirkkonummen kunnan lastensuojelun perhehoidon toimintaperusteista sekä kuvata lapselle ja vanhemmalle tarjottavia palveluita perhehoidon aikana. Toimintaohjeessa on tarkoitus myös kuvata sekä perhehoitajan että lapsen asiasta vastaavan sosiaalityöntekijän velvollisuuksia sekä avata kunnan velvollisuutta valvoa perhehoidon toteutumista kunnan toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa. Toimintaohjeessa haluttiin nostaa esiin lapsen edun toteutumisen ensisijaisuus sijaishuollon palveluissa.

Keskusteltuamme aiheesta tarkemmin johtavan sosiaalityöntekijän kanssa sovimme, että toteutan lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen kehittämistyönä kunnalle. Pidimme aloituskokouksen helmikuussa 2020, jolloin sovimme toteutuksen aikataulusta sekä toimintaohjeen toteuttamisen yleisistä suuntaviivoista.

4.1 Perhehoidon esite ja kehittämisideat

Kunnalla oli opinnäytetyöprosessia aloitettaessa käytössään perhehoidon esite, joka toimi lähtökohtana ja vertailumallina luotavalle toimintaohjeelle. Olin tutustunut olemassa olevaan esitteeseen jo aiemmin osana harjoitteluni perehdytystä, mutta saatuani opinnäytetyöni aiheen, tutustuin esitteeseen tarkemmin. Esite oli kuusi sivua pitkä ja siinä käytiin lyhyesti läpi, mitä perhehoito on. Tämän jälkeen siirryttiin perhehoidon palkkioihin ja korvauksiin. Pääosa esitteestä käsitteli perhehoitajalle kuuluvia palkkio-, korvaus ym. talouteen liittyviä asioita.

Olin tavannut perhehoitajia osana harjoitteluani eri tapaamiskerroilla alkuvuonna 2020. Sain tapaamisilla tietooni perhehoitajien näkemyksiä koskien olemassa olevaa perhehoidon esitettä ja halusin hyödyntää keskusteluissa saamaani tietoa apuna opinnäytetyöni suunnittelua. Hyödynsin tietoa luodakseni alustavaa käsitystä, mitä luotavan toimintaohjeen tulisi sisällöllisesti mahdollisesti tarjota. Keskustelut oli käyty vapaamuotoisesti osana perhehoitajien, ja sijaishuollon työntekijöiden tapaamiskeskusteluita eikä niissä ollut käytetty strukturoitua kyselypohjaa tai tehty laajempaa otantaa lisäpalautteen saamiseksi. Palautetta esitteestä oli saatu kahdelta perhehoitajalta ja näin ollen heidän ajatuksiaan ei voida suoraan yleistää koskemaan kaikkia kunnan kanssa toimeksiantosopimuksen tehneitä perhehoitajiin. Koin kuitenkin olevan tärkeää kuulla suunnittelutyötä varten kohderyhmään kuuluvien käsityksistä olemassa olevasta esitteestä. Tapaamiset olivat kuitenkin ensisijaisesti osa sijaishuollon normaaleja tapaamiskäyntejä eikä perhehoitajilta saatua palautetta kirjattu viralliseksi tiedoksi opinnäytetyön tiedonkeruuseen.

Keskusteluista nousi esiin kokemus, ettei olemassa olevassa esitteessä ollut riittävästi tietoa arjen toiminnan toteuttamiseen, esitteen sisältö koettiin liian suppeana ja toisaalta myös osin liian vaikeaselkoisena. Perhehoitajat kokivat, että esitteessä kerrottiin perusasioita perhehoitajan velvollisuuksista ja korvauksista, mutta yleensä tarvitessaan ohjausta tai apua työssään, he ottivat suoraan puhelimitse yhteyttä lastensuojelun työntekijöihin lisätietoja tai tarkennuksia saadakseen. Palautteen mukaan perhehoitajat eivät kokeneet, että esite nykymuodossaan olisi vastannut heidän arjensa esiin nousseisiin kysymyksiinsä riittävästi.

Keskustelin perhehoidon esitteestä myös lastensuojelun työntekijöiden kanssa osana toimintaohjeen suunnittelua. Myös työntekijöiltä nousi esiin kokemus, ettei olemassa oleva esite ollut tietosisällöltään riittävä ja siihen toivottiin muutosta. Perhehoidon esite oli nykymuotoisena luettavissa vain kunnan sisäisessä verkossa eikä julkisesti saatavilla. Esite jaettiin perhehoitajalle toimeksiantosopimuksen solmimisen yhteydessä, mutta tämän jälkeen esite oli saatavilla nähtäväksi vain työntekijöiden kautta. Sekä työntekijät että perhehoitajat kokivat haastavana, ettei tiedon löytäminen ei ollut esteetöntä ja avointa.

4.2 Tiedonkeruun ja yhteiskehittämisen vaihe

Saadakseni käsityksen, minkä muotoisia ja sisältöisiä ohjeistuksia, toimintaohjeita tai muita asiakirjoja liittyen eri kuntien tai kuntayhtymien perhehoidon toteuttamiseen on tehty, hain verkosta tietoa asiasanoilla lastensuojelun perhehoito, toimintaohje, perhehoidon valvonta, perhehoidon ohje sekä perhehoitaja. Saadakseni käsitystä, millä tavoin oppaan tai ohjeen rakenne tulisi muodostua sekä minkälaista tietoa toimintaohje yleensä sisältää, tutustuin toiminnallisiin opinnäytetöihin, joissa oli toteutettu jokin opas tai ohje sosiaalialalle tai perhehoitoon sekä löytämiini muiden kuntien ohjeistuksiin, joita löytyi hakusanalla ”toimintaohje”. Näin laajensin omaa käsitystäni siitä, minkä tyyppisiä oppaita tai ohjeistuksia aiheesta oli jo toteutettu ja hyödynsin saamaani tietoa lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen ulkoasun ja muodon suunnittelussa.

Sain lastensuojelun johtavalta sosiaalityöntekijältä ohjeen tutustua Helsingin kaupungin ohjeistuksiin (Perhehoidon ABC ja Perhehoidon toimintaohje) jotta saisin näkemystä, miten suuren kaupungin perhehoitajille tarjoama ohjeistus on rakennettu ja mitä asioita ohjeistus voisi sisältää. Johtavan sosiaalityöntekijän kanssa kävimme myös keskustelua, mitä asioita Kirkkonummen kunnan tulisi omassa toimintaohjeessaan painottaa ja miten yksityiskohtaista tietoa tulisi perhehoidon toimintaohjeeseen sisällyttää. Koska Kirkkonummen kunta on Helsinkiin verrattuna pienehkö kunta asukasmääriä verrattaessa ja toimeksiantosuhteisia perhehoitajia on Kirkkonummella vain joitain kymmeniä, tuli toimintaohjeen sisällön ja rajauksen vastata Kirkkonummen kunnan tarvetta ja olla suunnattu Kirkkonummen perhehoitajille, heidän hoiviinsa sijoitetuille lapsille sekä Kirkkonummella sijoitettujen lasten vanhemmille.

Oman tietohakuni tuloksena rajasin tutustuttavakseni Helsingin perhehoidon ohjeistuksen sekä Perhehoidon ABC:n lisäksi Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystyöntekijät Pihlajan luoman perhehoidon toimintaohjeen, joka kattaa Keski-Uudenmaan kunnista Järvenpään,

Hyvinkään, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisen sekä Tuusulan kunnat. Kuntayhtymä Pihlajalla on alueellaan perhehoidon yksikkö, joka vastaa koko alueen perhehoidon asioista kuntayhteistyönä. Pihlajan toimintaohje on Kirkkonummen vastaavaan verrattuna suunnattu suuremmalle joukolle käyttäjiä ja sisälsi hyvinkin tarkkoja yksityiskohtia kuntayhtymän tavasta toteuttaa, ohjata ja valvoa perhehoitoa. Tämän kaltaista toteutusmuotoa ei nähty suoraan voitavan siirtää Kirkkonummen kunnan käyttöön, mutta kehittämistyön etenemisen ja aiheen kokonaiskuvan hahmottamisen takia oli hyvä tutustua siihen ennen Kirkkonummen perhehoidon toimintaohjeen luomista.

Käytyäni läpi valitut muiden kuntien julkisesti saatavilla olevat perhehoidon aineistot, sovimme tapaamisen lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän kanssa. Päädyimme rajaamaan toimintaohjeessa käsiteltävät asiat viiden otsikoinnin alle; Yleistä tietoa lastensuojelusta, Lastensuojelun perhehoito, Lapsen palvelut perhehoidossa, Vanhemmalle suunnattu osio, Perhehoitajalle suunnattu osio sekä Perhehoidon valvontaosio. Pohdimme myös, olisiko lapsen edun mukaista kehittää vain lapselle suunnattu ohjekirja tai lyhyt tiedote, mikä mahdollisesti toisi perhehoitoon sijoitetulle lapselle lisää osallisuuden kokemusta ja antaisi lisätyökalun keskusteltaessa lapsen kanssa perhehoidon sijoitukseen liittyvistä asioista.

Kehittämistyön ensisijainen tavoite oli saada luotua perhehoitajille, perhehoitoon sijoitetuille lapsille sekä heidän perheilleen suunnattu kirjallinen tuotos, joka avaisi kunnan palvelujärjestelmää ja parantaisi kunnan viestintää koskien perhehoidon toimintaa, ohjausta ja valvontaa kunnassa. Johtava sosiaalityöntekijä korosti myös toivovansa toimintaohjeen nostavan esiin lapsen edun ensisijaisuuden ja haluavan sen näkyvän läpi koko toimintaohjeen lauseen muotoiluissa sekä tietosisällössä. Toimintaohje haluttiin suunnata ensisijaisesti toimeksiantosuhteisille perhehoitajille avuksi arjen toimintaan selkeyttämään perhehoidon toimintamalleja ja suunniteltiin lähetettävän postitse kaikille kunnan toimeksiantosuhteisille perhehoitajille virallisen hyväksynnän jälkeen. Toimintaohjeen haluttiin olevan myös perhehoitoon sijoitettujen lasten sekä heidän perheidensä luettavissa ja julkaistavan kunnan verkkosivuilla. Toimintaohjeen tuli myös tiedottaa kunnan tavasta ohjata ja valvoa perhehoitoa ja näin tukea avointa ja esteetöntä tiedonjakoa sekä oikeudenmukaisuuden toteutumista perhehoidon sijoituksissa. Toimintaohjeen pituus rajattiin johtavan sosiaalityöntekijän pyynnöstä noin 10-15 sivun pituiseksi ja kirjoitusmuodoltaan selkeäkieliseksi esteettömyyden tukemiseksi.

Saatuani tarkemman ohjeistuksen toimintaohjeen rakenteesta sekä sen vaatimasta tietosisällöstä aloin koota toimintaohjeen runkoa ja toimintaohjeeseen tarvittavaa teoretietoa.

Teoriatiedon kokoamiseen käytin sekä kirjallisia että verkkopohjaisia lähteitä. Tärkeimpinä lähteinä toimintaohjeen kokoamisessa toimi lastensuojelu- ja perhehoitolait sekä Miriam Aranevan teos Lastensuojelun perhehoito (2018). Lakitekstien lisäksi hain tietoa Terveystieteiden ja Hyvinvoinninlaitoksen (THL) sivuilta sekä kolmannen sektorin toimijoiden, kuten Perhehoitolaitos, Pelastakaa Lapset ry:n ja EHYT ry:n sivuilta. Toimintaohjeen luomisprosessin aikana kävin sähköpostitse viikoittain ”kirjeenvaihtoa” johtavan sosiaalityöntekijän kanssa. Hän antoi tekstistäni palautetta, ohjasi kirjoittamisen prosessia sekä antoi kehitysehdotuksia sekä selkeytti kunnan tarpeita. Valmiiseen toimintaohjeeseen ei ollut johtavan sosiaalityöntekijän mukaan tarvetta liittää lähdetietoja, mutta jotta pystyin tarvittaessa osoittamaan kirjoittamani tiedon oikeellisuuden, kuljetin lähdemerkintöjä toimintaohjeen tekstin ohessa. Toimintaohjeen ollessa viimeistelyä vaille valmis poistin lähdetiedot ja teksti sai lopullisen muotonsa. Toimintaohje valmistui yhteiskehittämisen toimintamallilla yhdessä työelämäyhteistyökumppanin kanssa.

Kehittämistyön ollessa loppuvaiheessa keskustelin lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän kanssa toiveistani lisätä toimintaohjeen loppuun vielä yksi otsikko annettujen aihekokonaisuuksien lisäksi. Halusin lisätä toimintaohjeeseen tietoa kolmannen sektorin toimijoista, jotka tarjoavat palveluita ja vertaistoimintaa perhehoitajille, sijoitetuille lapsille tai heidän perheilleen. Perustelin lisäystä vertaisuuden kokemuksen sekä palveluiden moninaisuuden lisäämisellä. Ajattelin kunnan perhehoidon toimintaohjeen sisältämän virallisen tiedon oheen sopivan myös kolmannen sektorin toimijoiden ja palveluiden lyhyen kuvaamisen. Koin sen mahdollisesti tuovan lukijoille lisäarvoa ja mahdollisesti vähentävän lukijan, varsinkin sijoitetun lapsen tai hänen vanhempansa kokemusta sijoituksesta tabuna. Kolmannen sektorin toimijat tarjoavat palveluita ja vertaisuutta sekä sijoitetuille lapsille että heidän perheilleen.

Sain luvan lisäyksen toteuttamiseen ja kokosin lyhyesti kolmen toimijan esittelyt toimintaohjeen loppuun. Viimeisenä lisäsin toimintaohjeeseen yhteystietosivun, josta löytyy lastensuojelun perhehoitoon liittyvien työntekijöiden yhteystiedot. Palautin viimeistellyn toimintaohjeen lastensuojelun johtavalle sosiaalityöntekijälle toukokuussa 2020.

4.3 Valmiin toimintaohjeen kuvaus

Valmis toimintaohje jakautui lopulta yhdeksään osioon. Osan otsikoiden alle tuli useampia alaotsikoita, riippuen tietosisällön laajuudesta. Valmiin toimintaohjeen sisällysluettelo löytyy alla olevasta kuvasta.

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Lastensuojelusta	3
3	Lastensuojelun perhehoito	4
	3.1 Perhehoitaja.....	5
	3.2 Perhekoti.....	5
	3.3 Ammatillinen perhekoti.....	5
4	Lapsi perhehoidossa	6
	4.1 Palvelut perhehoidossa	6
	4.2 Asiakassuunnitelma ja vastuusosiaalityöntekijän rooli	7
	4.3 Lapsen oikeus yhteydenpitoon.....	7
	4.4 Huostaanoton lopettaminen.....	8
	4.5 Jälkihuolto-oikeus	8
5	Vanhemmalle	9
6	Perhehoitajalle.....	9
	6.1 Perhehoidon palkkiot ja tuki.....	10
	6.2 Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet.....	10
7	Perhehoidon valvonta	11
8	Perhehoitoon liittyviä tahoja.....	12
	8.1 Perhehoitoliitto ry.....	12
	8.2 Pesäpuu ry ja PRIDE-valmennus	13
	8.3 KASPER ja Voikukkia-toiminta	14
9	Yhteystietoja	15

Kuvio 1. Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen sisällysluettelo

Toimintaohjeen jaottelu pohjasi ajatukseen yleisestä yksityiseen. Tavoite oli, että lastensuojelun perusasiat ja termistö tuli avata ennen perhehoidon tarkempaa kuvausta, jotta lukija saa kokonaiskuvan toimintaohjeen aihepiiristä. Otsikointia ohjasi lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän kanssa yhteiskehittäen luotu vaatimus toimintaohjeen sisällöstä sekä tarve rajata sisältö koskemaan vain lastensuojelun perhehoitoa.

Toimintaohje saatiin pidettyä pyydettyssä 15 sivun mitassa pitämällä tekstiosiot tiiviinä ja mahdollisimman selkeinä. Toimintaohjeessa ei ole kuvia, joskin niiden lisääminen jälkikäteen tarvittaessa on mahdollista. Tekstinmuotoilu on tarkoituksellisen selkeää ja liiallista yksityiskohtaisuutta tai ammattisanastoa on pyritty selkokieliisyyden takia välttämään.

Toimintaohjeen sisällön tulisi voida ymmärtää myös henkilö, jolla ei ole kokemusta tai ammattitietoa lastensuojelusta tai perhehoidosta yleisesti.

Toimintaohje on luotu Word-tiedostomuotoon, mikä mahdollistaa toimintaohjeen muokkaamisen, mikäli kunta haluaa muuttaa toimintaohjeessa olevia tietoja. Kunnan verkkosivuille toimintaohje tulee pdf-muotoon, jota ei voi muokata. Liitteiksi toimintaohjeen loppuun lisätään kunnan perusturvalautakunnan syksyllä 2020 vahvistamat palkkio- ja kulukorvaukset koskien lastensuojelun perhehoitoa. Kunnan verkkosivuilta löytyvän kokonaisuuden pituus tulee olemaan näin ollen yli 15 sivua.

Valmis toimintaohje jakautui tietopohjaan lastensuojelusta sekä perhehoidosta yleisesti (otsikot 2 ja 3), perhehoidon toteuttamisesta lapsen näkökulmasta (otsikko 4) sekä sijoitetun lapsen vanhemmalle (otsikko 5) sekä perhehoitajalle (otsikko 6) suunnatuista osioista. Tätä seuraavassa osiossa (otsikko 7) käsitellään perhehoidon valvontaa ja toiseksi viimeisessä osiossa (otsikko 8) kerrotaan perhehoitoon ja sijoitukseen liittyvistä kolmannen sektorin toimijoista ja palveluista. Viimeinen osio (otsikko 9) sisältää tarpeelliset yhteystiedot liittyen lastensuojelun perhehoitoon Kirkkonummen kunnassa.

Otsikon 3 Lastensuojelun perhehoito alla on avattu termistöä aiheina perhehoitaja, perhekoti sekä ammatillinen perhekoti. Tavoitteena on selkeyttää termien sisältöä ja lisätä tietoa perhehoitajan tehtävästä. Perhekodin sekä ammatillisen perhekodin ero on myös tarpeellista avata, jotta lukija tiedostaa niiden erot ja yhteneväisyydet. Tällöin myös perhehoitajan ammatillinen osaaminen tai ammatti tulee tiedostettua paremmin.

Otsikko 4 Lapsi perhehoidossa on osioiltaan laajin kokonaisuus. Sen alle on avattu otsikot Palvelut perhehoidossa (4.1), Asiakassuunnitelma ja vastuusosiaalityöntekijä rooli (4.2), Lapsen oikeus yhteydenpitoon (4.3), Huostaanoton lopettaminen (4.4) sekä Jälkihuolto-oikeus (4.5). Jokaisen osion tavoitteena on avata tarkemmin kunkin osan faktoja ja tuoda esiin sijoitetun lapsen oikeudet ja lakisääteisesti määritellyt palvelut.

Osio 4 Vanhemmalle on verrattain lyhyt mutta sen tavoitteena on nostaa esiin biologisen vanhemman merkitys sijoitetun lapsen elämässä sekä vanhemman vastuu toimia yhdessä muiden toimijoiden kanssa lapsen etua tavoitellen. Osiossa on myös kerrottu lastensuojelulain uudistuksen pykälästä, jonka mukaan myös sijoitetun lapsen vanhemmalle voidaan tarvittaessa tehdä asiakassuunnitelma vanhemmuuden tukemiseksi ja perheen jälleenyhdistämisen tueksi.

Tällöin myös vanhempi saa oman sosiaaliohjaajan, jonka kanssa mietitään tavoitteita ja menetelmiä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Perhehoitajalle osion (5) alle on koottu perhehoitoa velvoittavia määräyksiä sekä kerrotaan lyhyesti perhehoitoon liittyvistä korvauksista. Tarkemmat korvaussummat ja muut perhehoitoon liittyvät sopimukselliset asiat löytyvät toimintaohjeen liitteistä. Toinen Perhehoitajalle osion alle haluttu teksti koskee perhehoitajan oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämän osion tavoitteena on tuoda esiin perhehoitajan jokapäiväiseen arkeen kuuluvia asioita, toimia ja velvollisuuksia. Tavoite on myös nostaa esiin yhteistyön merkitys sekä lapsen vanhempien että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Osiossa Perhehoidon valvonta avataan perhehoitoon liittyvät viranomaisveloitteita sekä tehdään tiedetyksi perhehoitoon liittyvä jatkuva valvontavelvoite. Sijoittavan kunnan tulee valvoa sekä sijoituksen toteutusta että lapsen oikeutta saada tarvitsemansa tukitoimet. Kunnan velvollisuus on valvonnan avulla myös arvioida lapsen huollon ja huolenpidon toteutumista lapsen edun mukaisesti.

Osiossa 8 Perhehoitoon liittyviä tahoja esitellään joitain kolmannen sektorin toimijoita ja palveluita, jotka liittyvät lastensuojelun sijaishuoltoon. Osio lisättiin toimintaohjeeseen oman pyyntöni seurauksena, ajatuksena jakaa tietoa sijaishuoltoon liittyvistä yhdistyksistä ja toimijoista. Kolmannen sektorin eli yhdistysten, järjestöjen, säätiöiden sekä seurakuntien toiminta on hyvin merkittävässä asemassa lakisääteisten palvelujen toiminnan lisänä. Kolmannen sektorin toimijat koetaan usein puolueettomina ja ne tarjoavat valtaosan palveluistaan maksutta tai vain pientä korvausta vastaan. Myös vapaaehtois- ja vertaistoiminta on usein kolmannen sektorin järjestämää.

Viimeinen osio (9) on listaus yhteystiedoista liittyen Kirkkonummen kunnan lastensuojelun perhehoitoon.

Kukin toimintaohjeen osio on luotu niin, että edellinen osio ja sen sisältämä tieto tukee seuraavan osion tekstiä. Kuitenkin ohjetta tehdessä oli tärkeää huomioida, että lukijan tulee pysyä luomaan kuva kokonaisuudesta, vaikka hän lukisikin vain omaa itseään kiinnostavan osion. Näin ollen koko toimintaohjeen läpi kuljetettiin ajatusta lapsen edun toteutumisen ensisijaisuudesta sekä lapsen oikeuksien merkityksestä. Toimintaohjeen kielen tuli myös pysytellä mahdollisimman neutraalina sekä selkeänä, jotta lukija kokisi sen suunnatun juuri hänelle. Toisaalta juuri tekstin asiamuotoisuus saattaa olla joillekin lukijoille este, mutta

toimintaohjeen vaatimuksen ollessa virallinen asiakirja, ei kovin persoonallisiin muotoiluihin voitu lähteä.

4.4 Perhehoidon toimintaohjeen hyväksyntä ja julkistaminen

Perhehoidon toimintaohje kulki lastensuojelun johtavan työntekijän kautta ensin sosiaalipalvelujen johtoryhmän hyväksyttäväksi, minkä jälkeen se siirtyi hyväksyttäväksi kunnan perusturvajohtajalle. Hänen hyväksyntänsä jälkeen toimintaohje oli valmis esiteltäväksi kunnan perusturvalautakunnalle. Tämän ketjun läpikäynnin aikana kukin toimija pystyi antamaan korjausehdotuksia tai vaikuttamaan toimintaohjeen sisältöön. Toimintaohje läpäisi arvioinnin ilman korjaus- tai muutostoiveita. Palautteen mukaan toimintaohje koettiin selkeänä, tietosäällöltään riittävän laajana ja muodoltaan soveltuvana julkiseen jakoon.

Kehittämistyön produktina valmistunut lastensuojelun perhehoidon toimintaohje Kirkkonummen kunnalle hyväksyttiin kunnan viralliseksi asiakirjaksi perhehoidon toteuttamiseen elokuussa 27. päivä syksyllä 2020. Alun perin toimintaohje oli tarkoitus esitellä kunnan perusturvalautakunnalle jo alkukesällä 2020. Kuitenkin koronaepidemian aiheuttamien aikataulumuutosten ja lautakunnassa käsiteltävien asioiden priorisoinnin takia toimintaohje saatiin esitetyä lautakunnalle vasta elokuun lopulla 2020. Perusturvalautakunnan kokous hyväksyi toimintaohjeen ilman korjausehdotuksia ja asiakirjasta tuli kunnan virallinen toimintaohje lastensuojelun perhehoidon toteuttamiseen.

Hyväksynnän viivästymisen takia myös toimintaohjeen esittely perhehoitajille ja lastensuojelun työntekijöille siirtyi. Toimintaohje esiteltiin työntekijöille syys-lokakuussa 2020 ja perhehoitajat saivat sen nähtäväkseen lokakuussa 2020. Perhehoitajien tilaisuudessa käsiteltiin myös kunnan uudet perhehoidon palkkiot ja maksut. Tämän jälkeen toimintaohje siirrettiin kunnan verkkosivuille julkisesti nähtäville.

5 Pohdinta

Toteutettaessa toiminnallista opinnäytetyötä toimeksiantona kunnalle, tuli sen toteutustapa suunnitella vastaamaan kyseisen kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä ja tarvetta. Ehdotukseni ja ideani vastaanotettiin hyvin työelämäyhteistyökumppanin taholta ja toimintaohjeen kokoomisen ja tekstin luomisen vaiheessa sain selkeää ja aktiivista palautetta johtavalta

sosiaalityöntekijältä. Aikatauluista sopiminen sujui hyvin ja toimintaohje valmistui sovitusti. Opinnäytetyön toteutus on toki vaatinut paljon omatoimista asioista selvää ottamista itseltäni.

Keväällä 2020 Suomeen iskenyt koronaepidemia haastoi niin opinnäytetyön tiedonkeruuta kuin opinnäytetyöntyön ohjauksellista toteutusta koulujen siirtyessä etäyhteyksiin ja kirjastojen sulkiessa ovensa. Huolimatta erityislaatuudesta kevästä opinnäytetyö ja sen produkti saatiin toteutettua suunnitellusti.

5.1 Toteutuksen onnistuminen

Valmistunut toimintaohje täytti kunnan vaatimat sisältö- ja laatukriteerit sekä vastasi kunnan tarpeeseen. Toteutuksen aikataulu pysyi suunnitellun aikaikkunan sisällä ja lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän pyyntö saada produkti valmiiksi ennen kesälomia täyttyi. Alkuperäinen tavoite esitellä valmis toimintaohje huhtikuun keskivaiheen jälkeen perusturvalautakunnan kokouksessa siirtyi lautakunnan esityslistan täytyessä muista asioista. Tämä ei kuitenkaan ollut itsestäni johtuva viivästymä eikä se vaikuttanut opinnäytetyön etenemiseen.

Johtavalta sosiaalityöntekijältä saatujen arvioiden mukaan työ eteni hyvin ja yhteistyö sujui ongelmitta. Johtava sosiaalityöntekijä kommentoi produktia ja siihen tulevaa tekstiä sekä kirjoitusvaiheessa että toimintaohjeen valmistuttua sähköpostitse ja sovitulla ohjaustapaamisilla. Johtava sosiaalityöntekijä oli aktiivisesti ohjaamassa, suuntaamassa ja rajaamassa produktin sisältöä, minkä koin itselleni suureksi avuksi. Perusturvalautakunta hyväksyi toimintaohjeen 27.8.2020 kokouksessaan ilman korjausehdotuksia ja näin ollen myös toimeksiantaja oli lopputuotokseen tyytyväinen.

Opinnäytetyön avulla tavoiteltava hyöty saavutetaan kehittämällä perhehoitajien, perhehoitossa olevien lasten ja heidän perheidensä palveluita lisäämällä tietoa kunnan toimintamalleista koskien lastensuojelun perhehoitoa. Valmis toimintaohje julkaistaan kunnan nettisivuilla ja on julkisesti löydettävissä ja luettavissa. Opinnäytetyön toteuttamisesta saatuna hyötynä voidaan myös nähdä kunnan viestinnän kehittämisen toimintaohjeen tarjotessa julkisen ja virallisen lähteen perhehoitoon liittyvistä käytänteistä sekä toimintaperiaatteista kunnassa. Toimintaohjeen tavoite on myös selkeyttää lastensuojeluun ja perhehoitoon liittyviä lakivelvoitteita sekä nostaa esiin lapsen edun toteutumisen ensisijaisuus lastensuojelun sijaishuollon toteuttamisessa.

Toimintaohjeen loppuun lisättiin omasta toiveestani lyhyesti tietoa myös kolmannen sektorin palveluista, joiden toivon hyödyttävän kaikkia toimintaohjeen lukijoita, niin perhehoitajia kuin perhehoitoon sijoitettuja lapsia sekä heidän perheitään. Toivon toimintaohjeen viimeisen osion tuovan lukijalle tietoa mahdollisesti joistain uusista tukimuodoista, kuten esimerkiksi Voikukkia-vertaisryhmätoiminnasta sijoitettujen lasten vanhemmille.

Lapsen sijoitus sekä lastensuojelun asiakkuus on edelleen Suomessa tabu, vaikka lastensuojelun asiakkuuksien ja sijoitusten syyt ovat moninaiset ja tukimuotojen kirjo laajaa. Erilaisten tukimuotojen esiin tuominen voi toivoakseni vähitellen tuoda lastensuojelun asiakkaille lisää osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Varsinkin nuorille voi olla tärkeää kokea kuuluvansa johonkin ryhmään, jonka kokemukset vastaavat nuoren omaa kokemusmaailmaa. Sijoitus on aina suuri muutos niin lapsen kuin nuorenkin elämässä, mikä voi lisätä entisestään ulkopuolisuuden tunnetta. Sijoitetuille lapsille ja nuorille tulisikin tarjota erilaisia vertaisuuden muotoja sekä sallia kiinnittyminen sijaisperheeseen sekä mahdollistaa ja tukea yhteydenpitoa omaan biologiseen perheeseen. Tämä vahvistaa lapsen ja nuoren minäkuvausta sekä turvallisuuden tunnetta, kun hänelle läheiset ihmiset toimivat yhdessä lapsen etua toteuttaen.

Toimintaohjeen loppuun lisättävät kunnan yhteystiedot sekä yhteyshenkilöt, joihin voi tarvittaessa olla yhteydessä perhehoidon asioihin liittyen tukevat avoimuuden ja selkeyden periaatetta. Toimintaohjeen sisällön tulee palvella lukijoitaan myös helpottaen tiedon löytämistä sekä mahdollistaen yhteydenoton tarvittaviin henkilöihin. Toimintaohje on saatavilla sekä kunnan nettisivuilta sekä paperimuotoisena tulosteena. Toimintaohje käännetetään ruotsin kielelle, jotta se tarjoaa esteettömän tiedonjaon myös kunnan ruotsinkielisille asiakkaille.

Saavutettavana henkilökohtaisena hyötynä koen opinnäytetyön toteuttamisen kuntatoimijan kanssa työelämäyhteistyössä. Opinnäytetyön tulee lisätä opiskelijan omaa ammatillista osaamista, luoda yhteyksiä työelämään sekä tukea opiskelijan sosiaalialan ammattieettistä kasvua toteavat Vilkkä ja Airaksinen kirjassaan Toiminnallinen opinnäytetyö (2003, 17; 54.). Opinnäytetyön toteuttaminen yhdessä kunnallisen toimijan kanssa mahdollistaa lähemmän tutustumisen kunnan palvelujärjestelmään, lastensuojelun perhehoidon järjestämisen tapaan kunnassa sekä tuo näkyväksi kunnan tekemän yhteistyön sekä yksityisten toimijoiden että kolmannen sektorin palveluiden kanssa. Näin myös opiskelija hyötyy opinnäytetyön toteuttamisesta opintojensa loppuun saattamisen lisäksi ammatillisen osaamisensa kehittyessä sekä tietopohjan laajetessa.

Valitessani opinnäytetyöni aihetta ja toteutuksen tapaa tein tietoisien valinnan haluten toteuttaa selkeän, rajatun ja näkyvän lopputuotoksen tuottavan opinnäytetyön. Aiempi kokemukseni opinnäytetyön tekemisestä toimi ohjaavana tekijänä halutessani tällä kertaa määrittellä itse opinnäytetyöhön käyttämäni ajan, luoda yhdessä toimeksiantajan kanssa rajat ja mallin työn toteuttamiseen sekä valmistaa jotain näkyvää ja hyödyllistä lopputuotoksena. Tästä syystä valitsin toteutustavaksi toiminnallisen opinnäytetyön ja hain aihetta vahvasti työelämälähtöisesti.

Koen toteuttamani toimintaohjeen hyödyttävän sekä kunnan toimeksiantosuhteisia perhehoitajia sekä perhehoidossa olevia lapsia perheineen ja ehkäpä innostavan jonkun asiasta kiinnostuneen ottamaan paremmin selvää perhehoitajaksi ryhtymisestä. Opinnäytetyötä kootessani kävi selväksi, että perhehoitajia on jatkuvasti vähemmän kuin perhehoitoa tarvitsevia lapsia. Myös perhehoidon kehittämisen näkökulma sekä perhehoitajien tuen tarve nousivat vahvasti esiin aineistoista. Näistä aiheista voisi kehittää kokonaan uusia opinnäytetöitä tutkimuskysymyksineen tai kehittämisideoineen. Koen yhteistyön ja opinnäytetyön produktin tekemisen Kirkkonummen kunnan kanssa yhteistyössä toimineen hyvin ja tuoneen itselleni lisäarvoa selkeyttämällä tuntemustani kuntatoimijoiden palveluista sekä kehittämällä ammatillista tietotaitoani.

Opinnäytetyön prosessin aikana ilmenneet haasteet liittyivät lähinnä aikatauluihin ja arviointien saantiin, mutta tämän kaltaisia haasteita ilmenee myös työelämässä. Olin itse aktiivisesti yhteydessä sekä työelämäyhteistyökumppaneihin että omaan opinnäytetyöohjaajaani sekä osallistuin järjestettyihin opinnäytetyöpajoihin osana opinnäytetyöprosessia. Näen kuluneen kevään ja kesän vahvistaneen omia organisointi-, ajanhallinta- ja paineensietokykyjä liittyen sekä opinnäytetyöprosessiin että koronaepidemiasta johtuvaan epävarmuuden aikaan. Uskon kehittyneeni myös opiskelijana ja tiedon omaksujana etsiessäni vastauksia opinnäytetyöni aiheen esiin nostattamiin kysymyksiin. Opinnäytetyön tietosisältö laajeni ja muuttui suuntaukseltaan alkuperäisestä suunnitelmasta, mutta uskon valitun sisällön vastaavan opinnäytetyön tavoitteisiin paremmin.

5.2 Toteutuksen ongelmat ja toimenpide-ehdotukset

Opinnäytetyön toteuttamiseen vaikutti hidastavasti keväällä 2020 ilmennyt koronaepidemia (COVID-19). Ammattikorkeakoulut siirtyivät etäopiskeluun, kirjastot menivät kiinni ja sosiaalialalla toteutettiin vain pakollisia lähitapaamisia, mikä vaikutti myös opinnäytetyön

etenemiseen sekä osin myös ohjauksen toteutumiseen. Työn suunniteltua sisältöä jouduttiin muokkaamaan työn edetessä ja tiedonkeruun tapaa piti suunnata enemmän verkkopohjaiseksi. Onnekseni sain kuitenkin lainata Kirkkonummen lastensuojelulta kirjallisuutta, jonka avulla pääsin jatkamaan opinnäytetyön teoriapohjan keräämistä.

Opinnäytetyön toteutusta suunniteltaessa ajatus oli saada perhehoitajilta palautetta toimintaohjeen valmistuttua. Palautteen keruu oli suunniteltu toteutettavaksi webropol-kyselyn tai strukturoidun haastattelun avulla kevät-kesä 2020 välillä. Palautteen keruusta jouduttiin kuitenkin luopumaan johtuen toimintaohjeen hyväksymisen siirtymisestä keväästä elokuun loppuun. Toimintaohje hyväksyttiin virallisesti vasta elokuun lopussa 2020, minkä jälkeen syksymmällä järjestettiin perhehoitajille suunnattu tilaisuus, jossa käytiin läpi sekä toimintaohjetta että perhehoidon palkkio- ja korvausasioita. Tilaisuuden myöhäinen ajankohta suhteessa omaan tavoitteeseeni valmistua vuoden 2020 loppuun mennessä aikaansai sen, ettei valmiista toimintaohjeesta ehditty kerätä perhehoitajien palautetta opinnäytetyön toteutuksen aikana. Koronaepidemian aiheuttamat yllättävät aikataulumuutokset eivät kuitenkaan täysin estäneet opinnäytetyön valmistumista.

Jos suunnittelisin vastaavaa opinnäytetyötä nyt, pidentäisin entisestään suunniteltua aikataulua ja lähtisin aiemmin selvittämään vaihtoehtoisia toteutusmalleja palautekyselyn järjestämiseksi. Palautekyselyn avulla saadun käyttäjäpalautteen puuttumisen koen valitettavana. Vaikka toimeksiantajan antama tehtävänanto saatiin täytettyä hyvin, lopputuotoksen arviointi myös käyttäjän näkökulmasta olisi voinut antaa lisäarvoa työlle. Aikataulumuutosten takia tämä jäi kuitenkin toteutumatta ja työn arviointi perustuu vain toimeksiantajapuolen arviointiin.

Kampusten pitkä kiinnioloaika kesäkuussa yhdistettynä koronasulkuun sekä kirjastojen kiinniolo haastoi myös omaa motivaatiotani edetä opinnäytetyön raportin kirjoittamisessa. Aikataulun venyminen antoi kuitenkin itselleni aikaa lukea prosessin aikana useita lastensuojelun ja perhehoitoon liittyviä teoksia sekä tutustua tehtyihin tutkimuksiin, jotka laajensivat ammatillista osaamistani ja antoivat itselleni uusia ajatuksia pohdittavaksi. Tämän koen itseäni hyödyttäväksi seikaksi ammatillisen osaamisen laajenemisen takia.

Vilka ja Airaksinen toteavat kirjassaan ”Toiminnallinen opinnäytetyö” (2003, 27.), että toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen pakottaa usein opiskelijan tarkastelemaan omia prosessinhallinnan taitojaan sekä ajanhallinnan että lopputuloksen näkökulmasta. Vaikka

opinnäytetyön toimintasuunnitelmaa tehdessäni en osannutkaan varata koronan varalta lisää-
kaa opinnäytetyön toteuttamiselle, koen lopputuloksen onnistuneen verrattaen hyvin huomi-
oiden erityislaatuiset olosuhteet.

Oma tilanteeni, kuten monella muullakin kevään 2020 aikana, muuttui aiemmin suunnitel-
lusta. Perheenjäsenten siirtyminen etäkouluun sekä päiväkotilaisen siirtyminen kotihoitoon
aiheutti tarvetta uudelleen järjestellä omaa työskentelyäni. Opinnäytetyötä tehdessä tulisi
normitilanteessakin aina valmistautua mahdollisiin muutoksiin prosessin aikana (Vilkkä & Ai-
raksinen 2003, 27.). Arvioitaessa suunnitteluvaiheessa opinnäytetyön vaatimaa aikaa ja työ-
tunteja sekä työelämäyhteistyön mahdollisesti vaatimaa joustoa, olisi hyvä käyttää riittävän
laveaa pensseliä eikä olla liian optimistinen ajankäytön suhteen. Myös pienempien välitavoit-
teiden asettaminen edistää työn etenemistä ja kokonaisuus tuntuu näin helpommin hallitta-
vammalta.

Onnekseni olin näin tehnytkin ja sain toimitettua pyydetyn työn sovituksessa ajassa toimeksianta-
jalle eteenpäin lähetettäväksi hyväksymistä varten. Koronan vaikutuksia opinnäytetyön pro-
sessiin oli kuitenkin melko haastavaa arvata etukäteen, vaikka osa muutoksista olisi voinut ta-
pahtua tavanomaisenakin aikana. Kulunut kevät on kuitenkin vaatinut erityislaatuisia ratkai-
suja sekä kehittänyt omaa paineensietokykyäni. Suuri kiitos opinnäytetyön valmistumisesta
kuuluu myös lähipiirilleni, jotka olivat osana mahdollistamassa opinnäytetyön loppuun saatta-
mista.

Lähteet

Painetut

Araneva, M. 2018. Lastensuojelun perhehoito. Helsinki: Alma Talent.

Hakala, J. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Tampere: Tammer-Paino.

Vilka, H. ja Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset

Heino, T., Hyry, S., Ikäheimo, S., Kuronen, M. ja Rajala, R. 2015. Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset - HuosTa-hankkeen (2014-2015) päätulokset. HuosTa-hankkeen loppuraportti. Terveysten- ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 11.7.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130536/URN_ISBN_978-952-302-644-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Heino, T. ja Säles, E. 2017. Lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaava perhehoito Kohti perhehoidon laadun vahvistamista. Terveysten- ja Hyvinvoinnin laitoksen Työpäpaperi 20/2017. Viitattu 20.6.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132434/URN_ISBN_978-952-302-857-9.pdf?sequence=1

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 11.7.2020. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Kirkkonummen kunnan perusturvalautakunnan pöytäkirja 27.8.2020. 2020. Kirkkonummen kunta. Viitattu 1.9.2020. <http://kirkkonummi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020455-8>

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6.2002/504. 2002. Viitattu 1.7.2020. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>

Lastensuojelu 2019. 2020. Terveyden- ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 1.6.2020.
<https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelu>

Lastensuojelulaki 417/2007. Viitattu 2.3.2020. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki>

Lastensuojelun avohuolto. 2020. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 24.5.2020.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto>

Lastensuojelun laatusuositus. 2019. Sosiaali- ja Terveysministeriö. Sosiaali- ja Terveysministeriön julkaisuja 2019:8. Viitattu 4.5.2020. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lastensuojelun tilastoa. 2020. Lastensuojelun käsikirja. Terveyden- ja Hyvinvoinninlaitos. Viitattu 7.7.2020. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/toimijat-tyon-tuki-hallinto/lastensuojelu-ja-thl/lastensuojelun-tilastoa>

Mitä on lastensuojelu? 2020. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 26.4.2020.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Perhehoidon järjestäminen kunnassa. 2020. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 4.7.2020.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/10sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito/perhehoidon-jarjestaminen-kunnassa>

Perhehoidon toimintaohje. 2020. Perhehoitoliitto. Viitattu 4.7.2020. https://www.perhehoitoliitto.fi/tietoa_perhehoidosta/perhehoidon_toimintaohje

Perhehoitajan asema. 2020. Lastensuojelun Käsikirja. Viitattu 11.5.2020.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito/perhehoitajan-asema>

Perhehoito. 2020. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 11.5.2020. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/perhehoito>

Perhehoitolaki 263/2015. Viitattu 15.4.2020. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150263?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perhehoitolaki>

Sijaishuoltopaikan valinta. 2020. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 27.6.2020.

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuoltopaikan-valinta>

Sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut. 2005. Sosiaali- ja Terveysministeriö. Sosiaali - ja Terveysministeriön julkaisuja 2005:7. Viitattu 11.7.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70009/Es200507.pdf?sequence=1>

Sotkanet. 2020. Perhehoidossa olevien lasten määrä Kirkkonummella vuonna 2019. Viitattu 7.7.2020. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=szarBAA=®ion=szYyBQA=&year=sy6rAgA=&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=201911131146>

Tietoa kunnasta. 2020. Kirkkonummen kunta. Viitattu 10.7.2020. <https://www.kirkkonummi.fi/tietoa-kunnasta>

Tilastoraportti 28/2020. 2020. Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 6.7.2020. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140215/Tr28_20.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Usein kysytyjä kysymyksiä - perhehoitolaki. 2020. Sosiaali- ja Terveysministeriö. Viitattu 20.2.2020. <https://stm.fi/perhehoitolaki/ukk>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. 2003. Viitattu 2.7.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030352>

Julkaisemattomat

Kirkkonummen perhehoidon esite. 2019. Kirkkonummen kunta. Luettu 20.1.2020.

Kuviot

Kuvio 1: Lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeen sisällysluettelo.. 21**Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Taulukot

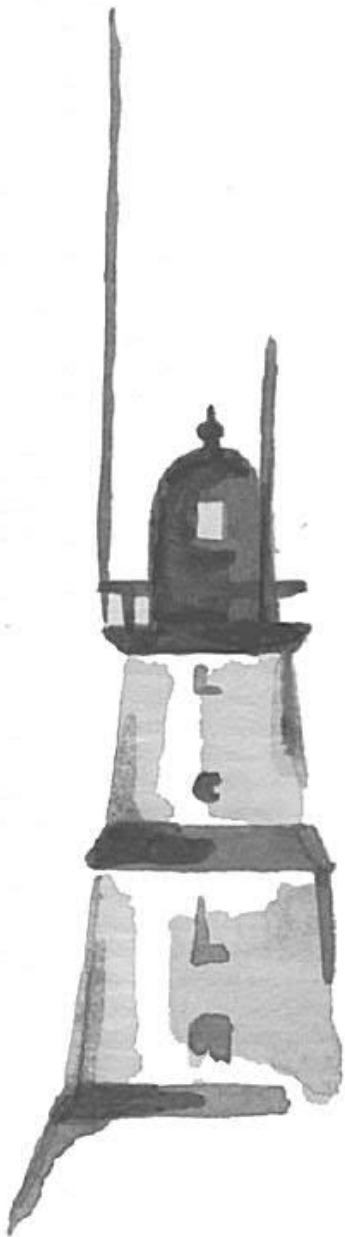
Taulukko 1: Perhehoidon perustan luominen kunnassa **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Liitteet

Liite 1: Perhehoidon toimintaohje Kirkkonummen lastensuojelu

35

Perhehoidon toimintaohje Kirkkonummen kunnan lastensuojelu

KIRKKONUMMI

KYRKSLÄTT

Sisällys

1	Johdanto	37
2	Lastensuojelusta	37
3	Lastensuojelun perhehoito	39
3.1	Perhehoitaja	39
3.2	Perhekoti	40
3.3	Ammatillinen perhekoti	40
4	Lapsi perhehoidossa	40
4.1	Palvelut perhehoidossa	41
4.2	Asiakassuunnitelma ja vastuusosiaalityöntekijän rooli	41
4.3	Lapsen oikeus yhteydenpitoon	42
4.4	Huostaanoton lopettaminen	43
4.5	Jälkihuolto-oikeus	43
5	Vanhemmalle	44
6	Perhehoitajalle	45
6.1	Perhehoidon palkkiot ja tuki	45
6.2	Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet	46
7	Perhehoidon valvonta	46
8	Perhehoitoon liittyviä tahoja	48
8.1	Perhehoitoliitto ry	48
8.2	Pesäpuu ry ja PRIDE-valmennus	49
8.3	KASPER ja Voikukkia-toiminta	50
9	Yhteystietoja	51

6 Johdanto

Tämä toimintaohje on luotu Kirkkonummen kunnan lastensuojelun perhehoidon toteuttamiseen. Toimintaohjeen tarkoituksena on lisätä tietoa lastensuojelun perhehoidosta, toimia ohjeena perhehoitajalle arjen toiminnassa sekä lisätä tietoa perhehoidossa olevan lapsen oikeuksista. Toimintaohjeessa käsitellään myös perhehoitoon sijoitetun lapsen vanhemman asioita sekä kerrotaan perhehoidon valvonnasta Kirkkonummen kunnassa.

Toimintaohjeessa kuvataan ensin lastensuojelun perhehoidon järjestämistavat ja sen jälkeen kuvataan tarkemmin sitä, miten perhehoitoa järjestetään Kirkkonummella. Toimintaohjeessa kerrotaan, mitä palveluita lapselle ja vanhemmalle tarjotaan perhehoidon aikana sekä kuvataan perhehoitajille tarjottavaa tukea. Tarkempia kysymyksiä varten löydät yhteystiedot toimintaohjeen lopusta.

7 Lastensuojelusta

Lastensuojelulla on tarkoitus turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on vanhemmilla tai muilla huoltajilla. Viranomaisella on kuitenkin velvollisuus tarvittaessa tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja puuttua perheen autonomiaan, jos lapsen oikeuksia ei voida muuten turvata.

Lastensuojelulaki on säädetty turvaamaan lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun. Lastensuojelulaki asettaa raamit kaikelle lastensuojelun toiminnalle.

Lastensuojelun keskeisinä periaatteina on lapsen suotuisan kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen, vanhempien, huoltajien ja muiden lapsen kasvatuksesta vastaavien tukeminen lapsen kasvatustehtävässä sekä lapsen ja perheen ongelmien ehkäiseminen ja riittävän varhainen puuttuminen. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.

Lastensuojelu on osa kunnan sosiaalipalvelujärjestelmää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan, kun lapsi ja perhe ovat lastensuojelun asiakkaina. Lastensuojelun toimintaa määrittää muun muassa Suomen perustuslaki, lastensuojelulaki, Euroopan ihmisoikeussopimus sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Lastensuojelu on viranomaistoimintaa.

Avohuollon tukitoimiksi kutsutaan toimia, joilla tuetaan lastensuojelun asiakkaana olevaa perhettä. Avohuollon tukitoimien tulee vastata lapsen tarpeisiin ja tukea lapsen hyvinvointia. Avohuollon tukitoimien tarkoitus on tehdä itsensä tarpeettomiksi. Lapsi voidaan myös sijoittaa avohuollon tukitoimena. Tätä kutsutaan avohuollon sijoitukseksi. Avohuollon sijoitus tehdään yhteistyössä sijoitettavan lapsen ja hänen vanhempansa kanssa.

Jos lapsen todetaan olevan välittömässä vaarassa, hänet voidaan kiireellisesti sijoittaa. Tämä tarkoittaa, että lapselle järjestetään hoito ja huolenpito kodin ulkopuolella. Kiireellinen sijoitus on voimassa 30 päivää. Kiireellistä sijoitusta voidaan erityisin syin jatkaa vielä toiset 30 päivää.

Huostaanotolla tarkoitetaan lapsen ottamista kunnan huostaan, jos lapsen kasvuolosuhteet ovat vaarantuneet ja uhkaavat lapsen terveyttä ja kehitystä. Huostaan otetulle lapselle järjestetään hoito ja huolenpito kodin ulkopuolella.

Suurin osa huostaanotoista tehdään yhteistyössä lapsen syntymävanhempien kanssa. Usein huostaanottoa edeltävät avohuollon tukitoimet ja tiivis yhteistyö sosiaalityöntekijöiden ja lapsen vanhempien välillä. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi ja lakkaa viimeistään, kun lapsi täyttää 18-vuotta.

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona tai muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Sijaishuollossa olevan lapsen hoitoa ja kasvatusta määrittää lastensuojelulaki. Sijaishuollon lähtökohdana on, että lapsi saa kaikissa olosuhteissa tarpeitaan vastaavan hoidon ja huolenpidon, joka turvaa myös lapsen oikeuden pitää yhteyttä ja tavata hänelle tärkeitä ihmisiä.

8 Lastensuojelun perhehoito

Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Sen tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin. Perhehoitoa antaa perhehoitaja.

Perhehoitoa säätelee perhehoitolaki. Se antaa yleiset puitteet perhehoidon järjestämiselle. Lastensuojelun perhehoitoa käytetään Kirkkonummella sekä avohuollon sijoituksissa, kiireellisissä sijoituksissa että huostaanotettujen lasten sijoitusmuotona.

Lastensuojelun perhehoito on sijaishuollon ensisijainen toteutusmuoto. Perhehoidon soveltuvuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon, minkälaisen kokonaisuuden perhehoitajan antama hoito muodostaisi yhdessä muiden lastensuojelun tukitoimien kanssa. Tukitoimilla tarkoitetaan sekä lapselle ja hänen perheellensä, että sijaisperheelle annettavia tukitoimia.

Lastensuojelun perhehoito on osa julkisen vallan vastuulla olevaa sosiaalipalvelujen palvelujärjestelmää, jonka tarkoituksena on turvata lapsen perustuslailla suojattu oikeus välttämättömään huolenpitoon.

8.1 Perhehoitaja

Perhehoitajaksi kutsutaan henkilöä, joka antaa perhehoitoa. Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan usein sijaisvanhemmiksi ja perhettä sijaisperheeksi. Perhehoitaja voi olla yksityishenkilö tai ammatillinen perhehoitaja. Perhehoidon toteuttamisesta solmitaan toimeksiantosopimus perhehoitajan kanssa. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan.

Perhehoitajana toimiminen on julkinen hallintotehtävä. Perhehoitolain mukaan toimeksiantosuhteiseksi perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Perhehoitajan tulee käydä ennakkovalmennuskurssi (PRIDE) ennen toimeksiantosopimuksen solmimista kunnan kanssa. Ennakkokurssi antaa perhehoitajalle valmiudet julkisen hallintotehtävän hoitamiseen.

8.2 Perhekoti

Perhekodilla tarkoitetaan yksityisen perheen kotia, jossa annetaan toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää lasta. Hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt lasketaan mukaan tähän neljään henkilöön. Tästä voidaan poiketa vain erityistilanteissa.

Perhekodin tulee olla olosuhteiltaan annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin ihmissuhteisiin sekä perhehoitajan mahdollisuuteen ottaa huomioon ja vastata lapsen tarpeisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Myös perheessä asuvien lasten tasavertaiseen asemaan tulee kiinnittää huomiota perhekotia valittaessa.

Perhekodin tilat tulee olla soveltuvat perhehoidon järjestämiseen. Perhekodissa tulee olla riittävästi tilaa sijaislapselle tämän kehitysvaiheiden mukaisesti. Teini-ikäisille suositellaan omaa huonetta.

8.3 Ammatillinen perhekoti

Ammatillinen perhekoti on sijaishuollon muoto, joka on tavallisen perhekodin ja laitoshoidon välillä. Ammatilliselta perhekodilta edellytetään perhehoitoa vahvempaa osaamista ja niihin on mahdollista sijoittaa myös erityistä hoitoa tarvitsevia lapsia ja nuoria. Ammatillisella perhekodilla tulee olla toimilupa ympärivuorokautiseen toimintaan.

Ammatillisen perhekodin edellytyksiä ovat ammatilliseen toimintaan sopivat tilat, perhekotivanhempien riittävä ammatillinen koulutus sekä muu osaaminen. Ammatillisessa perhekodissa voidaan hoitaa enintään seitsemää lasta, jolloin edellytetään, että molemmilla perhekodin vanhemmilla on perhehoitolaissa säädetty kelpoisuus. Jos hoitoa annetaan sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi hoitettavana olla samanaikaisesti useampikin henkilö.

9 Lapsi perhehoidossa

Perhehoidossa asuvalla lapsella on kaikki samat perus- ja ihmisoikeudet, kun muillakin maailman lapsilla. Perhehoidon tavoitteena on turvata lapsen perusoikeuksien toteutuminen ja tukea lapsen kasvua ja kehitystä antamalla lapselle ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen

huolenpito ja valvonta. Perhehoidon tarkoitus on myös varmistaa lapsen oikeus käydä koulua, harrastaa ja luoda merkityksellisiä ja pitkäkestoisia ihmissuhteita. Perhehoidon tulee tukea lapsen jo olemassa olevia tärkeitä ihmissuhteita.

9.1 Palvelut perhehoidossa

Lapsen sijaishuoltopaikan valinta tulee perustua yksilökohtaiseen lapsen edun harkintaan. Lapsen sijaishuoltopaikkaa mietittäessä on aina ensin selvitettävä, voidaanko hänen hoitonsa järjestää läheisten luona. Tätä kutsutaan läheistai sukulaissijoitukseksi. Mikäli sukulaissijoitus ei ole mahdollista, selvitetään mahdollisuus perhehoitoon.

Perhehoito on ensisijainen vaihtoehto aina huostaanottotilanteissa. Lapselle sopivaa perhehoitajaa lähdetään etsimään jo huostaanoton valmistelun aikana. Lapsella ja perheellä on oikeus tutustua pitkäaikaiseen perhehoitajaan ennen perhehoitajan valintaa.

Sopivaa perhettä valittaessa tulee huomioida lapsen huostaanoton perusteet, lapsen yksilölliset tarpeet, lapsen sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpito ja hoidon jatkuvuus. Lisäksi tulee ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta.

Perhehoitajan tulee suojella, hoivata ja hoitaa lasta ja antaa hänelle kokemus, että on merkityksellinen. Perhehoidossa lapsi on osa perhehoitajan perhettä ja tämän tulee näkyä arjen toiminnoissa. Perhehoitaja toimii lapselle sijaisvanhempana ja lapsella on oikeus tuntea olonsa turvallisiksi perhehoitajan luona. Lapsi saa kiintyä perhehoitajaansa, se ei vähennä lapsen rakkautta omaan vanhempaansa.

Perhehoidossa olevan lapsen tulee saada tarvittaessa kaikki hänen tarvitsemat tukitoimet lapsen terveen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Perhehoitaja on velvollinen kuljettamaan lasta tarvittaviin kuntouttaviin, terapeuttisiin tai terveydenhoidollisiin tapaamisiin. Perhehoitaja kuljettaa lasta tarvittaessa myös muihin tapaamisiin ja harrastuksiin.

9.2 Asiakassuunnitelma ja vastuusosiaalityöntekijän rooli

Huostaanotetulle lapselle tai nuorelle tehdään oma asiakassuunnitelma, joka tehdään yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa sosiaalityöntekijän toimesta.

Asiakassuunnitelmaan kirjataan asiat ja olosuhteet, joihin lastensuojelulla pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarpeet, palvelut ja tukitoimet miten tarpeeseen pyritään vastaamaan sekä arvioitu aika, missä tavoitteet pyritään saavuttamaan. Asiakassuunnitelma tulee päivittää vähintään kerran vuodessa tai aina lapsen tilanteen muuttuessa.

Lapsen asioistaan vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä on valvoa lapsen edun toteutumista. Sosiaalityöntekijä tapaa lasta ja selvittää lapsen mielipiteen häntä koskevissa asioissa. Sosiaalityöntekijällä on velvollisuus tavata lasta riittävän usein henkilökohtaisesti.

Sosiaalityöntekijän tavatessa lasta hän kuulee miten lapsi voi perheessä, miten lapsi kokee yhteydenpidon tai sen puutteen vanhempiensa kanssa ja miten hän ymmärtää huostaanoton ja sijoituksen syyt. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijän tulee käydä perhehoitoa tarjoavassa sijaishuoltopaikassa säännöllisesti.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on lasta varten ja hänen ensisijainen velvollisuutensa on pitää huolta siitä, että lapsen edun mukaiset palvelut ja toimet toteutuvat ja tukea perhehoitajaa tämän kasvatusta ja hoitotehtävässään lapsen edun mukaisesti.

9.3 Lapsen oikeus yhteydenpitoon

Lapsella on oikeus yhteydenpitoon ja tapaamisiin vanhempiensa tai muiden lapselle merkityksellisten ihmisten kanssa. Perhehoitaja ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tukevat lasta suhteiden ylläpidossa. Yhteydenpitoa tai tapaamisia voidaan rajoittaa vain, jos niiden nähdään olevan lapsen edun vastaisia ja haittaavan lapsen turvallista kasvua ja kehitystä. Tällaisista rajoitustoimista tulee aina tehdä viranhaltijapäätös.

Perhehoitajan tulee kunnioittaa lapsen itsemääräämisoikeutta pois sulkien lapselle vahingollisen toiminnan estäminen. Perhehoidossa olevan lasta ei voida rajoittaa kiinnipitämällä tai estämällä hänen vapaata liikkumistaan. Jos perhehoidossa oleva lapsi tai nuori toimii itselleen vahingollisella tavalla, voidaan häntä väliaikaisesti estää muttei rajoittaa akuuttia tarvetta enempää. Perhehoidossa olevan lapsen asioista päättää viimekädessä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä.

9.4 Huostaanoton lopettaminen

Huostaanotto lakkaa lapsen täyttäessä 18-vuotta. Jos huostassa pidon ja sijaishuollon tarve poistuu tätä ennen, tulee huostassa pito lopettaa, ellei sen nähdä olevan selvästi lapsen edun vastaista. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on arvioitava huostassa pidon edellytysten täyttymistä säännöllisesti.

Huostaanoton lopettaminen on valmisteltava huolellisesti. Arvioitaessa lapsen etua tulee kiinnittää erityistä huomiota hänen ensisijaisiin ja turvallisiin kiintymyssuhteisiinsa. Perhehoidon tarkoituksena on tarjota lapselle turvalliset kiintymyssuhteet sijaisvanhempiinsa.

Turvallisten ja pysyvien ihmissuhteiden merkitys on huostaanotetulle lapselle erityisen suuri, koska hänellä on taustallaan epävakaat ja epäsuotuisat ihmissuhteet ja kasvuolosuhteet. Jokaisen lapsen tilanne arvioidaan kuitenkin aina yksilöllisesti ja prosessissa kuullaan kaikkia osapuolia. Päätös tehdään aina ensisijaisesti lapsen etua ajatellen.

9.5 Jälkihuolto-oikeus

Huostaanotetulla lapsella on oikeus jälkihuoltoon, jos sijoitus kodin ulkopuolelle on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 6 kuukautta. Jälkihuolto-oikeus alkaa lapsen täyttäessä 18 vuotta tai huostaanoton loppuessa. Osana jälkihuoltoa nuori voi jatkaa asumistaan sijaisperheessä. Nuoren oikeus jälkihuoltoon säilyy, kunnes nuori täyttää 25 vuotta, vaikka hän olisi ensin siitä kieltäytynytkin.

Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana.

Jälkihuollosta tehdään jälkihuoltosuunnitelma, jossa nuoren oma rooli tavoitteiden asettajana ja toteuttajana on keskeinen. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea nuoren itsenäistymistä. Jälkihuoltoa on esimerkiksi taloudellinen tuki, tukeminen koulutukseen hakeutumisessa tai asunnon haussa tai sijoituksen jatkuminen sijaisperheessä.

Lapsen sijoituksen aikana lapselle kertyy itsenäistymisvaroja niistä tuloista, joihin lapsi on sijoituksen aikana oikeutettu. Näitä tuloja ovat muun muassa vammaistuet, elatusmaksut ja eläke. Kunta perii osan näistä tuloista (40 %)

suoraan lapsen itsenäistymisvaratilille ja ne ovat lapsen käytettävissä lapsen täyttäessä 18 vuotta. Mikäli nuorelle ei ole kertynyt itsenäistymisvaroja, voi kunta tukea nuoren itsenäistymistä rahallisesti.

10 Vanhemmalle

Työskentely sijaishuollossa olevan lapsen ja hänen vanhempansa kanssa on aina lapsilähtöistä. Työskentelyn tavoitteena on tukea lapsen ja vanhemman suhdetta. Vanheman kanssa työskennellään, jotta lapsi saa elää häntä tukevaa lapsuutta sijaishuoltopaikassa. Lastensuojelun tavoitteena on lapsen ja vanhemman jälleenyhdistäminen.

Vanhemmalle tehdään oma asiakassuunnitelma, jossa jälleenyhdistämiseen tähtääviä toimia ja tavoitteita kirjataan. Tavoitteena on tukea vanhemman vahvistumista ja kuntoutumista sekä tukea vanhempaa kumppanuusvanhemmuuteen perhehoitajan kanssa.

Vanhempi saa tarvitsemansa tuen lastensuojelun työntekijöiltä ja hänen kanssaan työskennellään yhdessä asiakassuunnitelmaan asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kirkkonummen kunnassa muun muassa perhehoidon sosiaaliohjaajan tehtävänä on tukea ja ohjata huostaanotetun lapsen vanhempia ja toimia heidän apunaan.

Lapsen huoltajuus ei siirry huostaanotossa. Sijoitetun lapsen huoltajia ovat yleensä hänen syntymävanhempansa tai toinen heistä. Huoltajalla on oikeus sanoa mielipiteensä lasta koskevissa tärkeissä asioissa. Ilman huoltajan suostumusta ei huostaanotetun lapsen uskontokuntaa, nimeä tai kansalaisuutta saa muuttaa.

Lapsella on oikeus yhteydenpitoon ja tapaamisiin vanhempansa kanssa. Lastensuojelun työntekijöiden ja perhehoitajan tulee tukea yhteydenpidon ja tapaamisten toteutumista. Vanhemmille maksetaan tarvittaessa matkakulut ja ruokarahaa, kun he tapaavat lapsiaan. Myös vanhempien ja lasten yhteistä toimintaa lomien aikana voidaan tukea. Lisätietoa näistä korvauksista löytyy tämän oppaan liitteistä.

11 Perhehoitajalle

Lastensuojelun perhehoitajan asemaa suhteessa lastensuojeluviranomaiseen, lapseen, lapsen vanhempiin ja mahdollisiin muihin huoltajiin, lapsen sisaruksiin sekä muihin lapselle läheisiin henkilöihin määrittävät useat lait.

Näitä lakeja ovat

- Perustuslaki
- Lapsen oikeuksien sopimus ja muut kansainväliset ihmisoikeussopimukset
- Sosiaalihuollon asiakaslaki
- Hallintolaki
- Julkisuuslaki
- Rikoslaki ja vahingonkorvauslaki
- Lapsenhuoltolaki
- Lastensuojelulaki

Perhehoitoa ja perhehoitajan asemaa suhteessa kuntaan, jonka kanssa toimeksiantosopimus on tehty, säätelee perhehoitolaki. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan.

Lastensuojelun perhehoito on yksityishenkilölle eli perhehoitajalle annettu julkinen hallintotehtävä, jonka sisältönä on sijoitetun lapsen hoito ja kasvatus. Julkiseen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvät riittävät tiedot ja taidot perhehoitaja saa ennakkovalmennuskurssilta (PRIDE) ennen perhehoitajaksi ryhtymistään.

11.1 Perhehoidon palkkiot ja tuki

Lapsen hoidosta perhehoidossa maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Hoitopalkkio on verotettavaa tuloa ja se kartuttaa eläkettä. Perhehoitajalle maksettavasta hoitopalkkioista ja muista kustannuskorvauksista säädetään tarkemmin perhehoitajalaissa. Tarkemmat tiedot Kirkkonummen kunnan maksamista hoitopalkkioista ja kulukorvauksista löytyy tämän oppaan liitteistä.

Perhehoitajalla on oikeus saada tukea hoito- ja kasvatus-tehtävässään. Lastensuojelun perhehoidon sosiaalityöntekijä ja perhehoidon sosiaalihoaja ovat avainasemassa perhehoitajien työn tukemisessa. Perhehoitajilla on lastensuojelun työntekijöiden tuen lisäksi oikeus saada valmennusta, lisäkoulutusta ja työnohjausta.

Kirkkonummen kunta tukee perhehoitajien osallistumista koulutuksiin. Perhehoitajille sopivia koulutuksia järjestävät

muun muassa Perhehoitoliitto ry, Pelastakaa lapset ry ja Pesäpuu ry. Koulutuksiin osallistumisista tulee etukäteen neuvotella ja sopia lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Lisätietoa Kirkkonummen lisäkoulutuksista ja työnohjauksesta liittyen perhehoitoon löytyy tämän oppaan liitteistä.

11.2 Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus päättää huostaanotetun lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta sekä olinpaikasta. Perhehoitajalla on oikeus tulla kuulluksi lapsen huoltoon liittyvissä kysymyksissä. Perhehoitajan tulee tehdä yhteistyötä lastensuojelun työntekijöiden kanssa lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa.

Perhehoitaja vastaa lapsen jokapäiväisestä hoidosta ja kasvatuksesta. Jokapäiväiseen hoitoon kuuluu huolehtiminen muun muassa lapsen koulunkäynnistä, terveydenhuollosta ja harrastuksista. Perhehoitaja voi myös allekirjoittaa lasta koskevat lomakkeet, koepaperit ynnä muut vaikka ei ole lapsen huoltaja. Passi- ja henkilökorttiasioissa perhehoitajan tulee kääntyä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän puoleen.

Perhehoitajalla on velvollisuus turvata lapselle hyvä hoito ja kasvatustarpeet sekä ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen huolenpito ja valvonta sekä edistää näiden oikeuksien toteutumista.

Perhehoitajan tulee pitää salassa lapsesta ja hänen vanhemmistaan ja muista hänelle läheisistä henkilöistä saamiin tietoihin.

Huostaanotetun lapsen kotikunta on Kirkkonummi hänen täysi-ikäisyyteensä asti, vaikkakin hän sijoituksen myötä asuisi toisella paikkakunnalla. Sijaisperheen asuinkunta merkitään lapsen muuttoilmoitukseen tilapäiseksi asuinkunnaksi. Huostassa pidon päättymisen jälkeen nuoren kotikunnaksi tulee se paikkakunta, jossa hän tosiasiallisesti asuu.

12 Perhehoidon valvonta

Lastensuojelun perhehoito on osa kunnan julkista toimintaa ja sen on noudatettava lakia. Lain noudattamisen

valvominen on ensisijaisesti sosiaalityöntekijän ja perhehoidosta vastaavan kunnan asia. Jälkikäteisesti myös paikallisilla Aluevalvontavirastoilla (AVI) on velvollisuus valvoa perhehoidon toteutumista.

Valvonnan tarkoitus on varmistaa, että lapsen sijoitus toteutuu lastensuojelulain mukaisesti ja lapsi saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. Lapsen sijoittaneella kunnalla on velvoite vierailta lapsen sijoituspaikassa ja arvioida, toteutuuko lapsen hoito ja huolenpito lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta lapsen edun mukaisesti.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on ensisijainen vastuu lapsen edun toteutumisen valvonnasta. Lapsen edun toteutumisen tarkastelu velvoittaa lapsen elinolojen jatkuvaan seurantaan. Säännölliset asiakassuunnitelmaneuvoittelut sekä säännölliset henkilökohtaiset tapaamiset ovat osa tätä jatkuvaa seurantaa.

Kaikkia lastensuojelun toimenpiteitä tulee voida tarvittaessa muuttaa tai tarkistaa lapsen tarpeita paremmin huomioon ottaviksi. Myös lapsella on oikeus olla osallisena sijaishuollon valvonnassa vaikuttamassa itseään koskevassa asiassa.

Kaikilla lapsen kanssa toimivilla henkilöillä on normaali ilmoitusvelvoite koskien lapsen hyvinvointia ja turvallista kasvua, vaikka lapsi olisi jo lastensuojelun asiakas. Myös perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan muuttuneista tilanteista perhekodissa, vaikkei se suoraan vaikuttaisikaan lapsen hyvinvointiin. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi uusien lasten tuleminen perhehoitoon, perhehoitajan (avio/avo) ero, muutto tai muu sijoitetun lapsen elinoloihin vaikuttava tekijä.

Kunnalla on velvollisuus kouluttaa perhehoitajia tehtäväänsä. Perhehoitajaksi ryhdyttäessä tulee käydä alkuvalmennus (PRIDE-koulutus), minkä avulla perhehoitaja saa riittävät tiedot julkisen hallintotehtävän toteuttamiseen. Kunta on velvollinen seuraamaan, että perhehoitaja on riittävästi perehdytetty toimeensa ja annettava perhehoitajalle tarvittaessa ohjausta, neuvoja ja apua.

Kirkkonummen kunnan lastensuojelussa ensisijaisesti perhehoitoon liittyvää ohjausta, neuvontaa ja apua tarjoaa perhehoidon sosiaalityöntekijä ja perhehoidon sosiaaliohjaaja. Tarvittaessa lastensuojelun johtava

sosiaalityöntekijä tukee työntekijöitään tässä työssä sekä on vastuussa valvontavelvoitteen toteutumisesta.

13 Perhehoitoon liittyviä tahoja

Lastensuojelun perhehoitoa toteutettaessa tai lapsen ollessa perhehoidossa saattaa nousta tarve saada lisätietoa, tukea tai vertaisuutta koskien perhehoitoa tai lapsen sijoitusta ja siihen liittyviä tunteita. Kunta on velvollinen tukemaan ja ohjaamaan sekä perhehoitajia että sijoitettujen lasten vanhempia, mutta vertaistukea tai muuta lisäkoulutusta järjestää myös kolmas sektori eli erilaiset yhdistykset ja järjestöt.

Kolmannen sektorin tarjoamaa tietoa, perhehoitajille soveltuvia koulutuksia, vertaisryhmiä ja materiaaleja löytyy melko hyvin internetin kautta erilaisten hakusanojen avulla. Alle on eritelty joitain näin toimijoita tiedonetsintää helpottamaan.

13.1 Perhehoitoliitto ry

Perhehoitoliitto ry on perhehoidon asiantuntijajärjestö. Perhehoitoliitto tukee perhehoitajia ja heidän alueyhdistysten toimintaa, on mukana kehittämässä perhehoitoa ja tiedottaa perhehoitoon liittyvistä asioista. Perhehoitoliitto tarjoaa myös mentorointia ja tukee perhehoitajia näiden vaativassa tehtävässä. Perhehoitoliitto tarjoaa palveluita ja tukea niin sijoitettuja lapsia, vanhuksia ja kehitysvammaisia hoitaville perhehoitajille sekä mielenterveyskuntoutujien asumisesta, hoivasta ja kuntoutuksesta vastaaville perhehoitajille.

Perhehoitoliitto järjestää toimeksiantosuhteiseen perhehoitoon liittyvää koulutusta sijaisvanhemmille, perhehoitajille ja perhehoidon työntekijöille sekä muille perhehoidon toimijoille. Perhehoitoliitto järjestää vertaispäiviä ja -viikonloppuja perhehoitajille sekä koordinoi vapaaehtoistointia.

Perhehoitoliitto ry:n alla toimii 21 alueellista perhehoitajien ja sijaisvanhempien yhdistystä sekä Suomen Sijaiskotinuoret SINUT ry. Perhehoitoliiton kumppanuusjäseninä toimivat Nuorten Ystävät ry ja SOS-Lapsikylä ry.

Kirkkonummen ja koko Uudenmaan alueen paikallisyhdistyksenä toimii Uudenmaan sijaisperheet ry - Nylands Fosterfamiljer rf.

Perhehoitoliiton sivuille pääset [tästä](#) ja Uudenmaan sijaisperheet ry - Nylands Fosterfamiljer rf sivuille [tästä](#). Sekä Perhehoitoliitolla että Uudenmaan sijaisperheet ry:llä on myös Facebook-sivut, joilta löytyy lisää tietoa perhehoitosta ja yhdistysten toiminnasta.

13.2 Pesäpuu ry ja PRIDE-valmennus

Pesäpuu ry on valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, jonka tarkoitus on kehittää lastensuojelua ja sen perhehoitoa vahvistamalla lapsen osallisuutta ja kuulluksi tuleamista sekä edistää lapsen terveyden, kehityksen ja hyvinvoinnin toteutumista.

Pesäpuu ry tarjoaa koulutuksia ja materiaaleja lastensuojelun toimijoille, muille ammattilaisille sekä yksityishenkilöille. Pesäpuu ry:n verkkokaupasta voi ostaa materiaaleja ja toiminnallisia apuvälineitä lasten kanssa toimimisen avuksi. Pesäpuun sivuille pääset [tästä](#).

PRIDE-valmennus on prosessi, joka koostuu yhdeksästä teemallisesta ryhmätapaamisesta ja niihin liittyvistä kotitehtävistä sekä perhekohtaisista tapaamisista. PRIDE-valmennuksia järjestävät kunnat ja palveluntuottajat ja koulutus toteutetaan yhteistyössä Pesäpuu ry:n kanssa.

PRIDE-valmennuksen tavoitteena on auttaa sijaisvanhemmuutta harkitsevia perheitä tekemään yhdessä kouluttajien kanssa tietoon perustuvan päätöksen sijaisvanhemaksi ryhtymisestä. PRIDE-valmennus tarjoaa myös riittävät tiedot julkisen hallintotehtävän hoitamiseen ja on ollut pakollinen ennakkovalmennus toimeksiantosuhteiseksi perhehoitajaksi ryhtyville vuodesta 2012 lähtien.

PRIDE-valmennuksessa sijaisvanhemmuudessa tarvittavia tietoja ja taitoja kutsutaan valmiuksiksi, jotka voidaan jakaa viiteen kategoriaan:

1. Suojella ja hoivata lasta
2. Tukea lapsen kehitystä ja ottaa huomioon hänen kehitykselliset viiveensä
3. Tukea lapsen suhteita vanhempiinsa ja turvata lapsen muiden läheisten ihmissuhteiden jatkuminen

4. Sitoutua lapseen ja toimia hänelle luotettavana aikuisena tarvittaessa koko elämän ajan

5. Tehdä yhteistyötä lapsen asioissa.

Lisätietoa PRIDE-valmennuksista ja alkavista valmennuksista löytyy Pesäpuu ry:n sivuilta [täältä](#).

13.3 KASPER ja Voikukkia-toiminta

VOIKUKKIA-toiminta on KASPER Kasvatus- ja perheneuvonta ry:n toteuttamaa ja hallinnoimaa STEA rahoitteista toimintaa. KASPER Kasvatus- ja perheneuvonta on lastensuojelualan asiantuntija- ja kansalaisjärjestö, jonka tavoitteena on vahvistaa ja puolustaa perheiden hyvinvointia ja tukea toimivia perhesuhteita. Toiminnan painopisteet ovat lasten ja nuorten erouttaminen, huostaanoton jälkeisen vanhemmuuden tukeminen sekä vanhemmuuden- ja isovanhemmuuden tukeminen laajemmin. Lisätietoja KASPER Kasvatus- ja perheneuvonta ry:stä löydät [tästä](#).

Voikukkia-vertaisryhmät on huostaanotettujen lasten vanhemmille tarkoitettuja, VOIKUKKIA-koulutuksen läpikäyneiden ammattilaisten vetämiä kursseja, joiden tavoitteena on voimauttaa ja tukea huostaan otettujen lasten vanhempia.

Ryhmätapaamisia on yleensä viikon tai kahden välein ja jokaisella tapaamisella on oma teemansa. Ryhmässä on neljästä kahdeksaan osallistujaa ja usein mukana on myös vertaisohjaaja, joka on ryhmän itse läpi käynyt vanhempi ja kouluttautunut sen jälkeen vertaisohjaajaksi.

Ryhmän tavoitteet ovat lapsen sijoituksen aiheuttaman suuren muutoksen ja kriisin käsittely, vanhempien oman elämän ja selviytymisen tukeminen sekä vanhemmuuden vahvistaminen ja sitä kautta lasten hyvinvoinnin lisääminen. Jokaisella vanhemmalla on myös omat tavoitteensa ja tarpeensa. Kirkkonummella on suunniteltu alkavaksi seuraava VOIKUKKIA-vertaisryhmä syksyllä 2020.

Lisätietoja VOIKUKKIA-vertaisryhmästä, sen sisällöstä ja toiminnasta löydät [tästä](#).

14 Yhteystietoja

Kirkkonummen lastensuojelu

Purokummuntie 1, 02400 Kirkkonummi

Lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä

Maria Isoaho p. 040 741 0892

Perhehoidon sosiaalityöntekijä

Paula Kuosmanen p. 040 570 5650 tai paula.kuosmanen(at)kirkkonummi.fi

Perhehoidon sosiaaliohjaaja

Kaisa Pukkila p. 040 126 9690 tai kaisa.pukkila(at)kirkkonummi.fi

Suunnittelija (perhehoidon sopimusasiat ja korvaukset)

Marika Kinnunen p. 040 719 9994 tai marika.kinnunen(at)kirkkonummi.fi

Lapsiperheiden päivystys (klo 8.00 - 15.00) p. 040 573 9193

Puhelinvaihte p. 09 29671

Lastensuojelun fax. p. 09 878 6298

